

# Vold og trusler mot offentlig tjenestemann

En fremstilling av videreføringen av strl. 1902 §§ 127, 128 til strl. § 155.  
Med fokus på de objektive og subjektive straffbarhetsbetingelser.

Kandidatnummer: 621

Leveringsfrist: 25.11.15

Antall ord: 17 482



# Innholdsfortegnelse

<b>1</b>	<b>INNLEDNING .....</b>	<b>1</b>
1.1	Tema .....	1
1.2	Nærmere om problemstillingen og bakgrunnen for valget av denne .....	1
1.3	Rettsgrunnlaget før ikrafttredelsen av strl. § 155 .....	2
1.4	Tilstøtende bestemmelser .....	3
1.5	Rettskilder og metode .....	4
<b>2</b>	<b>STRAFFBARHETSVILKÅRENE I § 155.....</b>	<b>5</b>
2.1	Generell strafferettslig metode .....	5
2.2	Den subjektive skyld .....	7
2.3	Vold eller trussel.....	9
2.3.1	Vold.....	9
2.3.2	Trussel .....	10
2.4	Offentlig tjenestemann .....	10
2.5	Tjenestehandling.....	11
2.5.1	Hva er en tjenestehandling? .....	11
2.5.2	Påvirkning av tjenestehandling .....	13
2.6	Forsøk likestilt med fullbyrdelse .....	14
2.7	Offentlig påtale .....	15
2.8	Medvirkning .....	15
<b>3</b>	<b>VOLD.....</b>	<b>17</b>
3.1	Definisjon .....	17
3.2	Voldshandlingens formål.....	18
3.3	Vold etter strl. § 155 .....	21
3.3.1	Voldshandlingens styrke .....	23
3.3.2	Finnes det en nedre grense? .....	24
3.4	Grensetilfeller .....	24
3.4.1	Neddoping og sløving av sansene .....	24
3.4.2	Sterke sanseinntrykk .....	25
3.4.3	Spytting .....	26
3.4.4	Vann .....	28
3.4.5	Gripetak.....	29
3.4.6	Motstand ved pågripelse .....	31
3.4.7	Handlingens art .....	32
3.5	Sammendrag .....	39

<b>4</b>	<b>TRUSLER .....</b>	<b>42</b>
4.1	Definisjon .....	43
<b>5</b>	<b>AVSLUTTENDE BEMERKNINGER .....</b>	<b>46</b>
5.1	Konkurrensspørsmål .....	46
5.2	Straffeutmåling .....	47
<b>6</b>	<b>AVSLUTNING.....</b>	<b>51</b>
<b>7</b>	<b>KILDER .....</b>	<b>53</b>
7.1	Lover og instrukser .....	53
7.2	Forarbeider.....	53
7.3	Rettspraksis.....	53
7.4	Litteratur .....	55
7.5	Artikler.....	56

# **1 Innledning**

## **1.1 Tema**

Avhandlingen har til formål å gi en fremstilling av den nye straffeloven § 155 som trådte i kraft 1 oktober 2015.<sup>1</sup> Bestemmelsen er i stor grad en videreføring av straffeloven 1902 § 127 og delvis § 128. Hva som videreføres fra straffeloven 1902 §§ 127 og 128 er en del av fokuset i avhandlingen. I tillegg blir det sentralt å gå inn i hva som ligger i det objektive gjerningsinnholdet i strl. § 155, samt de subjektive straffbarhetsbetingelsene knyttet til straffebudet for å få oversikt over hva bestemmelsen søker å verne om

## **1.2 Nærmere om problemstillingen og bakgrunnen for valget av denne**

Det sentrale området bestemmelsen tar for seg er vernet av offentlig myndighetsutøvelse og hva som ligger i det. Viktige spørsmål i denne sammenheng blir derfor hvilken personkrets som er vernet, og hvor omfattende vernet er. Videre må også den strafferettslige side, herunder straffbarhetsbetingelsene underkastes en nærmere vurdering. Hvorfor er terskelen for å karakterisere en handling som vold i relasjon med strl. § 155 lavere enn i tradisjonell forstand. Hva er begrunnelsen for at offentlige tjenestepensjoner nyter særskilt vern, og gjør de alltid det?

Bestemmelsen verner alle offentlige tjenestemenn, men fokuset vil rettes mot polititjenestemenn. Dette fordi det er denne yrkesgruppen som er blant den mest utsatte for handlinger denne bestemmelsen tar sikte på å straffe. Det er også politiet som i flest tilfeller har konfrontasjoner med publikum, og står således i en særskilt risikoposisjon i forhold til øvrige offentlige ansatte. I forarbeidene er det også vektlagt at tjenestemenn i rettsvesenet(politi og domstol) skal nyte ett særlig vern.<sup>2</sup> Dette representeres også blant annet ved at det i strl. § 155 foreligger en presisering av hva som ligger i

---

<sup>1</sup> LOV-2005-05-20-28 § 411.

<sup>2</sup> NOU 2002:4 s.292.

begrepet offentlig tjenestemann. Det vil derfor være politiets virksomhet som er avhandlingens utgangspunkt.

Ett annet viktig moment som aktualiserer temaet er at det i de senere årene stadig har vært en stadig økning i antall anmeldelser av vold mot offentlige tjenestemenn. I 2001, året som det etter SSBs statistikk ble anmeldt lavest antall tilfeller av vold mot offentlige tjenestemenn, var antall anmeldelser 845. Mens det i 2014 lå på 1676, som er nesten nøyaktig en dobling i antall anmeldelser på så kort tid, er det utvilsomt at temaet er aktuelt.<sup>3</sup> Spørsmål knyttet til hvorfor vi ser denne kraftige økningen i anmeldte overtredelser av denne bestemmelsen går man nærmere inn på etter at det er undersøkt nærmere hva som ligger i bestemmelsen.

### **1.3 Rettsgrunnlaget før ikrafttreddelsen av strl. § 155**

Som nevnt tidligere er strl. § 155 en videreføring av tidligere straffelov § 127 og delvis § 128. Det som bortfaller fra strl. 1902 § 128 er det såkalte bestikkelsesalternativet som overføres i en annen del av straffeloven<sup>4</sup>. Også urettmessighetsvilkåret i strl. 1902 § 128 bortfaller. Urettmessighetsvilkåret gikk det ut på at en ved trusler fikk offentlige tjenestemenn til å foreta seg handlinger den ikke hadde materiell eller saklig kompetanse til å foreta seg.<sup>5</sup> Dette ville i følge forarbeidene føre til en viss nykriminalisering<sup>6</sup>. I forarbeidene fremkommer det for å vise hvilken effekt dette vil få at tiltalte i Rt. 2004 s.1464 ville blitt dømt etter strl. § 155 fordi han framsatte trusler til en ansatt i Aetat. Årsaken for at tiltalte ble frifunnet for overtredelse av strl. 1902 § 128 var at trusselen var fremsatt for å fremskaffe en kopi av et rettmessig dokument. Det forelå derfor ikke grunnlag for å si at tjenestehandlingen tiltalte her ønsket å få utført ikke kunne defineres som ”uretmæssig” etter loven. Mer om dette vilkåret behandles kort under pkt. 4. Det som står igjen i § 155 i dag er at det enten ved vold eller trusler søker å påvirke tjenestehandlinger kan straffes.

---

<sup>3</sup> SSBs oversikt anmeldte lovbrudd i 2014.

<sup>4</sup> NOU 2002:4 § 19-1

<sup>5</sup> Note 1077 i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

<sup>6</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) pkt. 12.2.4.

En sentral endring som også er tilføyd er at det er lagt inn en form for legaldefinisjon av hva som ligger i begrepet offentlig tjenestemann.

Siden det ikke er endring i rettsstilstand og de legislative hensynene er de samme ved lovendring vil rettspraksis og forarbeid knyttet til bestemmelsene strl. 1902 §§ 127 og 128 også være aktuelle for tolkingen av strl. § 155.<sup>7</sup> I alle fall inntil det kommer til rettspraksis knyttet til den nye bestemmelsen.

#### **1.4 Tilstøtende bestemmelser**

Den aktuelle bestemmelsen er blant de mest sentrale bestemmelsen for å verne den offentlige myndighetsutøvelsen, og man ser i statistikken over anmeldte lovbrudd at den stadig oftere blir overtrådt. Med tanke på alvorlighetsgrad vil det variere fra hver enkelt sak, i alle tilfeller vil det sentrale være å verne den offentlige myndighetsutøvelsen. Man har selvsagt forbrytelser mot staten og terrorhandlinger som kan virke som mer alvorlige, men de er ikke sammenlignbare med denne bestemmelsen da den søker å sikre tjenestepersonenes rett til å foreta tjenestehandlinger.

Siden den er på toppen av det man kan kalle forbrytelser mot offentlig myndighetsutøvelse, er det naturlig at den grenser ned mot bestemmelser som søker det samme. Det er også gjort endringer i form av hvem det er som er rammet av handlingen. Strl. § 155 har for eksempel en tilnærmet lik bestemmelse i strl. § 286, lovgiver har også i denne bestemmelsen definert en klar personkrets for hvem som er vernet. Forskjellen mellom de to bestemmelsene er at det i strl. § 286 kun er vold som er straffbart, mens det i strl. § 155 er vold *og* trusler. Forarbeidene sier lite om hvorfor det er løst slik, men man kan anta at det henger tett i sammen med ønsket om å ha klart definerte yrkesgrupper som vernes i disse bestemmelsene.<sup>8</sup> Det kan også tenkes at det i de aktuelle yrkesgruppene som vernes i strl. § 286 (helsepersonell, transportpersonell og opplæringspersonell), støter på trusler i situasjoner der gjerningspersonen befinner seg i en fortvilet situasjon hvor man snarere trenger å bli hjulpet enn å bli straffet. Det kan ten-

---

<sup>7</sup> NOU 2004:2 § 19-1 åttende ledd.

<sup>8</sup> NOU 2002:4 pkt. 9.5.2

kes at en pasient ved en helseinstitusjon står overfor ett inngrep som er smertefullt eller nedverdiggende og i den anledning fremsetter trusler om hva som vil skje dersom inngrepet foretas, det vil da etter min mening, være urimelig å kunne risikere å måtte bli straffet. Det er selvsagt ikke akseptabelt at slike yrkesgrupper skal måtte leve med ett slikt trusselbilde, men det antas allikevel at de er tilstrekkelig vernet dersom truslene skulle bli realisert i voldshandlinger. Det har blant annet blitt ytret bekymring fra ambulansepersonell om de er tilstrekkelig vernet når de støter på vanskelige pasienter, men senest i begynnelsen av oktober 2015 ble en person dømt for vold mot nevnte personell<sup>9</sup>.

Bestemmelsen som kommer under strl. § 155 i alvorlighetsgrad finner man i strl. § 156 som går på hindring og forulemping av offentlig myndighetsutøvelse. Denne bestemmelse blir aktuell når det skal drøftes hva som ligger i voldsbegrepet i strl. § 155, og hvor grensen mellom de to bestemmelsen ligger.

## **1.5 Rettskilder og metode**

Avhandlingen er basert på generell juridisk metode der utgangspunktet ved behandlingen av avhandlingens tema og spørsmål som reises søkes løst i lovens ordlyd, dens forarbeider og rettspraksis.

Hva gjelder rettspraksis vil det som utgangspunkt for å konstatere gjeldende rett trekkes frem Høyesterettsdommer avsagt før ikrafttreddelsen av strl. § 155, da dette som vi skal se vil bli videreført som gjeldende rett. Til bruk som eksempel brukes enkelte lagmannsrettsdommer.

---

<sup>9</sup> <http://www.nrk.no/sognogfjordane/domd-for-vald-mot-ambulansemedarbeidar-1.12591458>

## 2 Straffbarhetsvilkårene i § 155

### 2.1 Generell strafferettslig metode

Utgangspunktet i strafferetten for å kunne påføre borgere straff er basert på lov og rettspraksis. I teorien er det gjennom årene utformet en slags modell med fire grunnleggende vilkår som må foreligge for at man kan dømmes for overtredelse av det aktuelle straffebud. Vilkårene er som følger:

1. Det må finnes et straffebud som passer handlingen.
2. Det må ikke foreligge noen straffrihetsgrunn, f.eks. nødverge eller nødrett.
3. Det må foreligge subjektiv skyld hos gjerningsmannen.
4. Handlingen må være foretatt av en person som er tilregnelig i handlingsøyeblikket.<sup>10</sup>

Det første vilkåret omtales ofte som *objektiv straffbarhetsbetingelse*, eller *objektivt gjerningsinnhold*. Dette vilkåret henger tett sammen med legalitetsprinsippet i strafferetten, og det henvises da til Grunnlovens § 96 ”Ingen kan dømmes uten etter lov, eller straffes uten etter dom”. Med andre ord må det kunne konstateres at gjerningsbeskrivelsen av et antatt lovbrudd kan henføres under den nærmere angitte bestemmelsen i straffeloven.

Det andre vilkåret omtales som regel som *objektiv straffrihetsgrunn*. De to påfølgende vilkårene går på gjerningspersonen og omhandler subjektive forhold, nummer tre som *subjektive straffbarhetsbetingelser* og nummer fire som *subjektive straffrihetsgrunner*.

For avhandlingens del vil det sentrale være å avdekke hva som ligger i det objektive gjerningsinnholdet, da strl. § 155 har en vid fortolkning av begrepet vold. I tillegg skal det sees nærmere på de subjektive straffbarhetsbetingelsene i relasjon til strl. § 155 da

---

<sup>10</sup> Andenæs (2004) s. 101.



det i bestemmelsens ordlyd kan oppfattes som om at det foreligger et element av be-  
tinget forsett i form av hensikt.

Hva gjelder punkt to og fire faller de utenfor avhandlingens tema. Å foreta en gjen-  
nomgang av punkt fire vil først og fremst bero på enkelttilfellet dernest vil det kreve  
en hel avhandling å kunne gå grundig nok igjennom det. Punkt to faller også under  
samme beskrivelse, men det skal her kort trekkes frem tilleggsmoment til hvorfor dette  
punktet ikke får fullgod behandling i denne avhandlingen.

Hva gjelder nødvergerett mot offentlige tjenestemenn støtter jeg meg til det som  
fremkommer i teorien skrevet av Auglend. Det er der behandlet kort forholdet mellom  
nødvergerett og strl. 1902 § 127, siden lovendringen er en videreføring av tidligere  
rett<sup>11</sup> legges det til grunn at uttalelsene også vil gjelde i dag. Spørsmålet om det kan  
begjæres nødverge overfor offentlige tjenestemenns handlinger kommer særlig på  
spissen innenfor politiets arbeid, for eksempel dersom foregår kompetanseoverskridel-  
ser fra politiets side. Det skal allikevel meget til før man kan begjære nødverge mot  
politiets handlinger, med mindre det er tale om klart ulovlige handlinger fra politiets  
side. dette er fastslått i rettspraksis og teori.<sup>12</sup> I alle tilfeller kommer lydighetsplikten  
for borgerne overfor politiets arbeid på spissen. Som kort går ut på at politiets arbeid  
har strafferettslig vern blant annet gjennom strl. § 155, men også i form av at borgerne  
er nødt til å rette seg etter politiets pålegg og handlinger jf. Politiloven § 5 sammen-  
holdt med blant annet strl. § 162. Det kan også nevnes bestemmelser fra politiinstruk-  
sen som kan representere et godt argument for at politiets virksomhet er basert på at  
deres virksomhet ikke skal være ulovlig eller urettmessig jf. Politiinstruksen § 6-1  
andre ledd andre pkt. som gjør polititjenestemenn pliktige til å gjøre tvil om lovlighet-  
ten ved tjenestehandlingen dersom det er noen.

Fra rettspraksis trekkes det frem et sitat fra Rt. 1979 s. 760 hvor det uttales at ”Det  
er i teori og praksis lagt til grunn at nødvergerett overfor offentlige tjenestehandlinger  
bare kan anerkjennes i sterkt begrenset utstrekning.”. Her var det snakk om en tiltalt  
som satte seg motverge for å hindre anleggsarbeid ved å benyttet seg av sparking og

---

<sup>11</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) s. 329.

<sup>12</sup> Auglend (2004) s. 928.

biting for å forsøke å hindre polititjenestemennene i å pågripe henne. Det ble i samme dom uttalt at ”En eventuell feiltagelse fra politiet i faktisk eller rettslig henseende kan ikke gi adgang til nødverge med mindre pågripelsen fremtrer som ett *klart overgrep*.”(Min utheving). Kort oppsummert om objektive straffrihetsgrunner kan det konstateres at det er sikker rett at terskelen for å slippe igjennom med nødverge mot offentlige tjenestemenns handlinger er meget høy. Fremkommer det en situasjon der det fremstår som et klart overgrep mot tiltalte eller der andre en overgrepet rammer griper inn for å få stanset overgrepet, så er det en teoretisk mulighet for at man slipper unna med lovbruddet.

I det følgende drøftes det først spørsmål knyttet til den subjektive skyld, før det objektive gjerningsinnholdet gjennomgås.

## **2.2 Den subjektive skyld**

Utgangspunktet for den videre behandling i strafferettspleien går på gjerningsperso-  
nens subjektive vurdering av situasjonen, for å bruke et av Andenæs sine eksempler fra boken ”Alminnelig strafferett” kan man ikke straffes om man for eksempel gifter seg på nytt i den tro at tidligere ektefelle er død selv om man objektivt sett har brutt straffelovens § 262 og ekteskapslovens § 4.<sup>13</sup> I forarbeidene fremkommer det i en debatt av begrepene forbrytelse og forseelse et godt utsagn som viser hvor sentralt den subjektive skyld er i strafferettspleien. Av de to ulike skyldformene er det nærmest utenkelig at det ved uaktsomhet er aktuelt med tanke på avhandlingens tema, det som vil være mest typisk for tilfeller vi her snakker om er det såkalte forsettet. I forarbeidene til strl. § 155 fremkommer det at ”Skyldkravet er forsett, jf. straffeloven 2005 §§ 21 og 22. Kravet er nærmere presisert i Rt-2004-291. Rettspraksis har videre fastslått at i de tilfellene volden er en følge av aggresjon eller impulshandling, anses forsettet normalt å omfatte vilkårene for straffbarhet, jf. Rt-1986-393 og Rt-1987-844”<sup>14</sup>.

---

<sup>13</sup> Andenæs (2004) s. 208.

<sup>14</sup> Ot.prp.nr. 8 (2007-2008) s.330.

Forsett defineres gjennom teorien som den skadefølgen som følger av at handlingen er tilsiktet, altså har gjerningspersonen hatt et ønske om å fremkalle det resultat som fulgte av hans handling. Eller må det kunne ansees som sikkert eller overveiende sannsynlig at skadefølgen ville inntreffe.<sup>15</sup> Til forsettet knytter man også i enkelte straffebud tilleggsmomentet hensikt. Typisk for dette vil være vinningsforbrytelser, der det er den onde hensikt som gjør handlingen forbrytersk. Det må for eksempel daglig antas at det forekommer episoder hvor løsøre som mobiltelefoner blir funnet på gaten og tilfeldig forbipasserende rent teknisk overtar besittelsen av den. Som oftest er det for å finne den opprinnelige eieren for så å levere den tilbake. Men der hensikten er å overta besittelsen permanent bryter man straffebudet.

Strl. 1902 § 127, nå strl. § 155 kan antyde at det kreves hensikt for å bryte straffebudet, dette er dog ikke tilfellet.<sup>16</sup> Det kreves ikke noen form for kvalifisert form for forsettet slik som hensikt. Ordlyden som er videreført fra tidligere straffelov ”søker å oppnå” kan antyde at det er et krav om hensikt. Men allerede på 1920-tallet ble det presisert i Rt. 1929 s.84 at dette ikke var tilfelle.

For at man skal plassere subjektiv skyld etter § 155 må man derimot kunne påvise at gjerningspersonen hadde kjennskap til at fornærmede var tjenestemann, og at det måtte forstås at det ved voldshandlingen eller trusselen var å gripe inn mot en tjenestehandling. Utøver man vold eller fremsetter trusler mot en uniformert polititjenestemann fremstår det som klart at man har tilstrekkelig subjektiv skyld, opptrer derimot polititjenestemannen i sivile klær må han kunne legitimere seg og gjerningspersonen må forstå utfra legitimeringen at det er en offentlig tjenestemann han går til angrep på.<sup>17</sup> Vedkommende gjerningsperson må forstå eller kunne kreves å forstå at det ageres mot en tjenestehandling. Eksempelvis kan man ikke forvente at man frifinnes etter strl. § 155 dersom man er fullt klar over at man slår en polititjenestemann for å forhindre ham i å utføre en tjenestehandling polititjenestemannen anser å være adekvat. Dette var tilfellet i en dom fra 2008 der tiltalte, en ung pike, utøvde vold mot en polititjenestemann. I tidligere rettsinstanser ble det konstatert at hun objektivt sett hadde brutt strl.

---

<sup>15</sup> Andenæs (2004) s. 233.

<sup>16</sup> Andenæs (2004) s. 241.

<sup>17</sup> Fodstad (1984) s. 31.

1902 § 127( nå strl. § 155), men hensikten hennes var ikke å forhindre ham i å utføre en tjenestehandling, men å få ham til å trekke seg unna seg da hun følte seg truet. Høyesterett sier om dette: ”.. Så lenge tiltalte var klar over at hun sparket en polititjenestemann under utførelsen av en tjenestehandling, vil det naturlige utgangspunkt måtte være at hun samtidig var klar over at hun søkte å hindre ham i å utføre tjenestehandlingen. Uttalelsen om at hennes ønske var å få ham til å trekke seg noe tilbake, ikke å hindre ham i å få roet situasjonen, er ikke en tilstrekkelig begrunnelse for å fravike utgangspunktet. At sparket tok sikte på å få tjenestemannen til å utføre tjenestehandlingen på en annen måte enn den han fant adekvat, forhindrer ikke at tiltalte har opptrådt forsettlig..”.<sup>18</sup> Her ser man at Høyesterett setter terskelen lavt med tanke på hva som kreves av forsett knyttet til denne bestemmelsen.

## **2.3 Vold eller trussel**

Inngangen til å dømmes for overtredelse av denne bestemmelsen ligger i at det må fremkomme en voldelig handling eller en trussel om at det vil bli foretatt en handling enten mot tjenestepersonen eller dens familie på en måte som kan føre til at det foretas eller unnlates å foreta en tjenestehandling fra vedkommende tjenestemanns side. Videre under punkt to legges det til grunn at slik handling er foretatt uten at det går nærmere inn på hva som ligger i voldsbegrepet eller trusselbegrepet. Det er ofte her man støter på tvilstilfeller slik at det vil bli viet egne avsnitt til å se nærmere på de aktuelle begrepene.

### **2.3.1 Vold**

Voldsbegrepet i henhold til strl. § 155 er en videreføring av den betydningen det hadde i strl. 1902 § 127 og blir videreført i sin helhet fra daværende rett.<sup>19</sup> Hva som ligger i begrepet skal utførlig gjennomgås under punkt tre.

---

<sup>18</sup> Rt. 2008 s. 193 avs. 10.

<sup>19</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) s. 329.

### 2.3.2 Trussel

Hva som ligger i trusselbegrepet videreføres også fra daværende rett etter strl. 1902 § 128.<sup>20</sup> Innholdet i trusselbegrepet gjennomgås under punkt fire.

## 2.4 Offentlig tjenestemann

Den kanskje mest sentrale forskjellen når det nå blir innført ny straffelov er at det vil bli lagt inn en legaldefinisjon av offentlig tjenestemann. Dette er eksplisitt uttalt i NOU 2002:4 side 290-291, og gjentatt ot.prp.nr. 8 (2007-2008) pkt. 12.2.4 til strl. § 155, og det ble foreslått å gi en presis fremstilling av hva som ligger i begrepet som videre resulterte i følgende definisjon i paragrafens andre ledd: ”Med offentlig tjenestemann menes enhver som utøver offentlig myndighet på vegne av stat eller kommune, eller som har slik kompetanse i kraft av sin stilling. Som offentlig tjenestemann anses også militære vakter, enhver som pliktmessig eller etter oppfordring yter bistand til offentlig tjenestemann, eller sikrer dennes arbeidsplass.”. Naturlig nok faller ansatte i stat eller kommune *uten* slik kompetanse utenfor de den aktuelle bestemmelsen søker å verne.<sup>21</sup>

Videre blir spørsmålet hva som faller inn under begrepet ”offentlig myndighet”. Etter forarbeidene skal begrepet forstås på samme måte som forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a.<sup>22</sup> Bestemmelsen inneholder en legaldefinisjon på begrepet ”vedtak”, og den kan overføres til offentlig myndighet. I dette ligger det at enhver offentlig tjenestemann, enten for stat eller kommune: ”...som har kompetanse til å treffe vedtak eller utferdige forskrift. Også saksforberedere som ikke har avgjørende myndighet, men som forbereder eller gjennomfører forvaltningsavgjørelser, omfattes. Den videre avgrensningen må i noen grad bli skjønnsmessig og overlates til domstolene, men kjernen i begrepet er ansatte i offentlig virksomhet som krever hjemmel i lov, og som regelmessig treffer avgjørelser som oppleves som inngripende og begrenser borgernes

---

<sup>20</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) s. 329.

<sup>21</sup> Ot.prp.nr. 8 (2007-2008) s. 330.

<sup>22</sup> Ot.prp.nr. 8 (2007-2008) s. 330.

handlingsfrihet. Yrkesgrupper som vernes av § 155 er for eksempel saksbehandlere i statlig og kommunal sektor, politi, ansatte i fengselsvesenet, dommere, og oppsynspersonell. Offentlig ansatte i forretningsvirksomhet og annen virksomhet som rettslig sett like gjerne kan utføres som ledd i privat virksomhet, faller utenfor virkeområdet til § 155. På dette punktet innsnevres rekkevidden av bestemmelsen i forhold til gjeldende rett. Blant dem som faller utenfor § 155 er ansatte i offentlig eid eller styrt persontransport, slik som bussjåfører ansatt i stat eller kommune og t-banekontrollører. Det samme gjelder leger, sykepleiere og andre ansatte i offentlige helseforetak med unntak for avgjørelser om tvungen behandling, lærere og trafikkbetjener.”<sup>23</sup>

Som det fremkommer i forarbeidene er det nå en del yrkesgrupper som faller utenfor, disse er nå i stor grad vernet av den tilstøtende bestemmelsen strl. § 286 som kort ble gjennomgått under punkt 1.4.

## **2.5 Tjenestehandling**

### **2.5.1 Hva er en tjenestehandling?**

Et avgjørende moment etter § 155 er at gjerningspersonen enten ved trusler eller vold forsøker å påvirke den offentlige tjenestepersonen til å foreta eller unnlate å foreta en *tjenestehandling*. Vurderingstemaet er hva som ligger i begrepet *tjenestehandling*?

Høyesterettsdommer Magnus Matningsdal har karakterisert tjenestehandling som ”.. handlinger vedkommende har kompetanse til å foreta.”<sup>24</sup> Dette skal drøftes videre i avhandlingen og det skal gjennomgås sentral rettspraksis knyttet til dette.

Med utgangspunkt i en naturlig språklig forståelse kan det utledes at det her er handlinger som gjøres i tjeneste, med andre ord når tjenestepersonen er i arbeid innenfor arbeidstiden på sitt arbeidssted. Men hva gjelder for eksempel polititjenestemenn er de

---

<sup>23</sup> Ot.prp.nr. 8 (2007-2008) s. 330.

<sup>24</sup> Note 1066 andre ledd i kommentar til strl. 1902 § 127 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

underlagt en streng instruks der de kan bli pålagt å tre inn i tjeneste dersom det ansees nødvendig.<sup>25</sup> Her kan man støte på tilfeller der en tilsynelatende vanlig borger trer over i rollen som offentlig tjenestemann på ett blunk, og således nyter dette særskilte vernet avhandlingen omfatter. Det som er viktig å påpeke i slike situasjoner er at man som offentlig tjenestemann ikke nyter slikt vern før man eventuelt foretar en tjenestehandling. Om tjenestemannen er på arbeid eller ikke er således ikke avgjørende, det avgjørende blir om vedkommende utfører en tjenestehandling eller ei.<sup>26</sup> Dette kan spille en viktig rolle i forsettsvurderingen, altså var tiltalte klar over at det var en offentlig tjenestemann han rettet handlingen imot eller ikke. Dersom en politimann for eksempel er på vei hjem fra arbeidet og således er i sin egen fritid, og blir utsatt for blind vold skal gjerningspersonen *ikke* straffes etter strl. § 155 men etter strl. §§ 271-274 fordi han da kun nyter ordinært strafferettslig vern. Tvilstilfeller har vært oppe for Høyesterett, og slik man kan lese rettspraksis er terskelen lav med tanke på hva man kan definere som tjenestehandling. Et illustrerende eksempel er hentet fra Rt. 1970 s. 1045.

Her ble domfelte frikjent i lavere rettsinstanser på bakgrunn av at fornærmede, en politikonstabel, var sivilt antrukket og ferdig på arbeidet. Han var på vei hjem da han ble påtruffet av domfelte og var således ikke på tjenesteoppdrag. Handlingsforløpet utviklet seg slik at konstabelen ble utsatt for truende adferd av en av de tiltalte som trodde konstabelen hadde foretatt arrestasjonen av en kamerat av tiltalte tidligere på kvelden. Tiltalte B tilkalte domfelte A som kom til og tildelte konstabelen flere slag, A visste ikke at den han slo var politikonstabel. Inntil dette punkt var konstabelen utsatt for krenkelser etter strl. 1902 § 228. På bakgrunn av dette opplyste konstabelen de begge om at han var polititjenestemann og oppfordret dem til å bli med i arresten, noe de begge motsatte seg. Det var i denne sammenheng Høyesterett kom frem til at den alminnelige tjenesteplikten slo inn.

”Dersom politikonstabelen i denne situasjon mente at de domfeltes forhold gjorde det nødvendig å pågripe dem, f.eks. for å få brakt deres identitet på det rene og få etterforskningen av deres forhold i gang, og hans vurdering for så vidt var rimelig og

---

<sup>25</sup> Politiinstruksen § 6-2.

<sup>26</sup> Auglend m.fl (2004) s. 918.

fornuftig, lå det etter mitt syn innenfor området for hans alminnelige tjenesteplikt som politimann å foreta pågrepelse, og pågripelsen var da en tjenestehandling.

Slik forholdene her lå an, er det, mener jeg, ikke riktig når byretten - som det synes - ved avgjørelsen av om forsøket på pågrepelse av de domfelte var en tjenestehandling har lagt avgjørende vekt på at konstabelens tjeneste for dagen var slutt, at han var i sivilt antrekk, og at han ikke utførte noe tjenesteoppdrag da han først ble antastet av de to domfelte. Jeg viser i denne forbindelse til § 40 i politiinstruksen. Jeg er heller ikke enig med byretten i at det betar pågripelsen karakteren av en tjenestehandling, at den opptreden fra de domfeltes side som var foranledningen til pågripelsen, var rettet mot konstabelen selv. At de domfelte ikke var åpenbart beruset og at det ikke forelå noen annen grunn til pågrepelse enn de domfeltes forhold overfor konstabelen, kan heller ikke være avgjørende.<sup>27</sup>

Bestemmelsen det henvises til i politiinstruksen kjenner vi i dag som § 6-2 i politiinstruksen. I dette eksempelet var foranledningen til at den tjenesteplikten ble utløst angrepet mot konstabelen selv, men det gjorde like fullt handlingen til en tjenestehandling når konstabelen anså det som nødvendig å pågripe domfelte.

## 2.5.2 Påvirkning av tjenestehandling

Et annet viktig moment under dette punkt er at volden eller trusselen som utøves av gjerningspersonen skal søke å påvirke at en tjenestehandling foretas eller at den unnlates foretatt.<sup>28</sup> Et eksempel som krysser over i neste punkt kan være at en person slår etter en polititjenestemanns om skal foreta en pågrepelse, men bommer. Her har det vært søkt å hindre tjenestemannen i å foreta pågripelsen, men rent teknisk har det kun vært *forsøkt* siden slaget ikke traff. Som vi skal se under neste punkt er også forsøk straffbart. Viktigheten av dette kan man blant annet se i en gammel dom hvor det etter endt ransaking på siktedes bopel, ble delt ut et slag til tjenestemannen som hadde foretatt ransakingen. Siden ransakingen, som her representerte tjenestehandlingen, var slutt og politiet var i ferd med å forlate siktedes bopel ble tiltalte frikjent. Høyesterett beskriver

---

<sup>27</sup> Rt. 1970 s. 1045 på side 1048-1049.

<sup>28</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) side 329.



at det ikke er nok at ”.. der er utøvet vold mot offentlig tjenestemann; handlingen må også være et forsøk på enten å formå tjenestemannen til å foreta eller unnlate en tjenestehandling eller på å hindre ham under denne. Heri ligger at handlingen objektivt sett må fremtre som et forsøk på å øve innflytelse på vedkommendes tjenstlige opptreden, og at gjerningsmannens forsett også må være rettet mot dette. Hvis så ikke er tilfelle, vil handlingen alene kunne rammes av bestemmelsene i straffelovens kap. 22, eventuelt straffelovens § 326 nr. 2. Jeg viser til Ot. prp. nr. 24 for 1898/99 24, hvor det i bemerkningene til strl. 1902 § 127 heter: «Som det vil sees, rammer denne Bestemmelse ikke saaledes som den nugældende Straffelovs Kapitel 10 § 1 ubetinget ethvert Tilfælde, hvor der øves Vold mod en offentlig Tjenestemand under Udøvelsen af hans Tjeneste eller paa Grund af hans Tjenestehandlinger, men kun forsaavidt det har været Hensigten med Voldshandlingen at øve Indflydelse paa Vedkommendes tjenstlige Optræden. Denne Begrænsning, der vil medføre, at alle andre Tilfælde af her omhandlede Art maa blive at bedømme efter Lovens almindelige Bestemmelser om Voldshandlinger, er formentlig ganske stemmende med, hvad der maa ansees at ligge i Begrebet: Forbrydelser mod den offentlige Myndighed.»<sup>29</sup>

## **2.6 Forsøk likestilt med fullbyrdelse**

I den nye straffeloven er ordlyden blitt betydelig forenklet. Tidligere var beskrivelsen ”Den, som ved vold søger at formaa..” hvor den i nå ikraftsatte strl. § 155 er skrevet om til ”...søker å oppnå dette..”. Rettstilstanden er den samme og det har lenge vært konstatert at det i tilknytning til dette straffebudet ikke foreligger et forsøksstadium. Bommer man på et slag mot en person som ikke er offentlig tjenestemann kan man dømmes for forsøk på legemsbeskadigelse. Etter strl. § 155 derimot, er man trådt over i en fullendt forbrytelse dersom man forsøker å bryte straffebudet enten ved å fremsette trusler eller å forsøke å utøve vold. Høyesterett har opprettholdt dette synet gjennom mange års praksis, og det foreligger ingen signaler på at dette synet er i endring. Dette fremgår også klart i forarbeidene.<sup>30</sup> På samme sted i forarbeidene er det dog brukt et eksempel som kan antyde at i visse tilfeller kan det bli snakk om straffri

---

<sup>29</sup> Rt. 1953 s. 1204.

<sup>30</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) s. 330.

tilbaketreden, eksempelet det der er snakk om er dersom en gjerningsperson løfter armen til slag men ombestemmer seg, i så fall vil det måtte foretas en forsettsvurdering. Dette er ikke problematisert ytterligere der, og vil heller ikke gås nærmere i dybden her da hovedregelen er klar på at forsøk også regnes som fullbyrdet forbrytelse.

## 2.7 Offentlig påtale

Tidligere straffelov inneholdt en prosessuell bestemmelse knyttet til påtale i § 77, hvor det fremkom at straffbare handlinger er underlagt offentlig påtale med mindre motsatt er bestemt.<sup>31</sup> Denne bestemmelsen er ved innføringen av ny straffelov flyttet over i straffeprosessloven, strpl. § 62 a, da det fra departementets side var snakk om en bestemmelse av prosessuell karakter som hadde en mer naturlig plass der.<sup>32</sup> Slikt sett er rettstilstanden videreført hva gjelder avhandlingens tema. Det er dog en sentral del ved påtalespørsmålet som forsvinner ved innføringen av den nye straffeloven, nemlig såkalt påtalebegjæring tas bort og påtalemyndigheten heller vet påtalespørsmål selv kan foreta en vurdering basert på almene hensyn jf. strpl. § 62 a andre ledd.

Det som kan være verdt å merke seg er hvem som tar ut tiltale i slike saker. Som regel er det polititjenestemenn som blir utsatt for tilfeller beskrevet etter strl. § 155, er det da riktig at samme instans i påtalemyndighetens oppbygging skal kunne avgjøre spørsmål om tiltale i slike saker? Naturligvis blir dette et spørsmål som overlates til statsadvokaten jf. strpl. § 67 andre ledd litra a jf. strpl. § 66.

## 2.8 Medvirkning

I motsetning til den tidligere straffeloven er det i straffeloven av 2005 innført et generelt medvirkeransvar i § 15. Utgangspunktet er at medvirkning til handlinger som er straffebelagt er straffbart dersom det ikke nevnes at det *ikke* er straffbart i det aktuelle straffebudet. Et eksempel på dette finner man i strl. § 209 om brudd på taushetsplikt der det i femte ledd uttales at medvirkning ikke er straffbar. Under utformingen av den

---

<sup>31</sup> LOV-1902-05-22-10 § 77.

<sup>32</sup> Ot.prp.nr. 90 (2003-2004) s. 487.

nye straffeloven ble det rettet kritikk mot innføring av generelt medvirkeransvar<sup>33</sup>, ”Ved en regel som gjør medvirkningshandlinger straffbare med mindre det gjøres uttrykkelig unntak i lovteksten, kan det foreligge en viss fare for utilsiktede nykriminaliseringer.”<sup>34</sup> Bestemmelsen ble tross kritikken opprettholdt. Dette fører dog ikke til at det blir noen endring i rettstilstanden da det i strl. 1902 § 127 første ledd også uttalte at medvirkeren straffes etter det aktuelle straffebud. For avhandlingens tema har denne debatten liten relevans, men det er et tema som etter min mening bør ligge til grunn i alle spørsmål om medvirkning, nettopp på bakgrunn av det som fremkommer i det nevnte forarbeidet at det ikke skal være slik at det forekommer ”utilsiktede nykriminaliseringer.”. Strl.§ 155 inneholder ikke slikt unntak som medfører at medvirkning ikke er straffbar, så her kan man konstatere at medvirkning er straffbar, slik det også var under straffeloven 1902.

---

<sup>33</sup> Husabø, Straffansvarets periferi s 266 flg.

<sup>34</sup> NOU 2002:4 pkt. 8.3.3.

### 3 Vold

#### 3.1 Definisjon

Å definere et slikt begrep er omfattende. Men før man går i dybden på hva som ligger i begrepet i relasjon til strl. § 155, er det hensiktsmessig å ta et kort overordnet blikk på hva som ligger i en generell definisjon.

En naturlig språklig forståelse vil variere fra person til person, men sikkert er det nok at det for de fleste ligger et fysisk element til grunn for en voldshandling. Og det vil nok også være riktig å si at det må være en negativ og uønsket fysisk berøring på legeme. Det er altså forskjell på å bli strøket i håret og å bli lugget i håret, klemmt vennlig og holdt igjen osv. Det foreligger ingen legaldefinisjon som kan bekrefte eller avkrefte at dette er en definisjon som holder stand i norske rettsaler, men det er en kjent rettssetning som går igjen som kan antyde at dette er riktig utgangspunkt. Kjerschow omtaler vold som ”..enhver følbar fysisk innvirkning på person..”<sup>35</sup>. I tillegg til denne rettssetningen er det, som jeg har nevnt tidligere anledning til å lene seg på forarbeider, rettspraksis og kommentarer til den tidligere straffeloven da gjeldende rett videreføres derfra. Dette vil da representere det rettskildemessige utgangspunktet for begrepet.

I den tidligere straffeloven hadde man sentrale bestemmelser angående vold i strl. 1902 §§ 228 og 229, disse er i dag videreført i den nye straffelovens §§ 271-274 enten helt eller delvis dog med nye begrep som *kroppskrenkelse* og *kroppsskade* isteden for de tidligere begrepene *legemsfornærmelse* og *legemsbeskadigelse*. Selv om det nye begreper vil det også her være en videreføring av gjeldende rett<sup>36</sup> og således være relevant å se på eldre rettskilder.

I denne sammenheng tolker man vold som en fysisk handling av typen slå, sparke, klype, lugge eller lignende fysiske tilnærminger.<sup>37</sup> Det er ikke alle fysiske handlinger

---

<sup>35</sup> Kjerschow (1930) s. 360.

<sup>36</sup> NOU 2002:4 på side 347.

<sup>37</sup> Note 1910 i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

som karakteriseres som vold i denne sammenheng, som vil bli karakterisert som vold etter strl. § 155. Dette kommer avhandlingen nærmere inn på under neste punkt.

I lys av strl. §§ 271-274 (strl. 1902 §§ 228, 229) stilles det krav om at det må være en viss kraftanvendelse.<sup>38</sup> Hva gjelder andre bestemmelser enn strl. § 155 ( strl. 1902 § 127) som setter terskelen lavere enn dette er for eksempel strl. § 291 (strl. 1902 § 192 første ledd) der ”..enhver maktanvendelse mot fornærmedes legeme” ansees å være vold.<sup>39</sup> Der er det riktignok også et vilkår at gjerningspersonen ved maktanvendelsen fremtvinger en form for seksuell eller utuktig handling, som var tilfellet i Rt. 1989 s. 979 der tiltalte hadde tatt tak rundt fornærmede, Høyesterett anså dette for å være vold i mild form. Vi ser også i forbindelse med strl. § 282 (strl. 1902 § 219) at psykisk terror kan karakteriseres som vold fordi det ikke direkte rammes strl. 1902 §§ 228-231.<sup>40</sup> Sist for å vise forskjellen i voldstolkningene i loven trekker jeg frem strl. § 327 (strl. 1902 §§ 267 og 268 første ledd) der man har sett at dersom man for eksempel gjør motstand, dersom noen forsøker å nappe en eiendel ut av nevene på deg defineres det som ran og man utsettes således for vold.<sup>41</sup> Bakgrunnen for at jeg trekker frem andre bestemmelser før neste avsnitt hvor jeg skal ta for meg den aktuelle strl. § 155 er at med dette ser man hvor dynamisk dette voldsbegrepet kan sies å være. I det ene tilfellet er det klart at det er en voldshandling man er utsatt for, mens det med samme handling henført under et av de andre straffebudene vil være urimelig å kunne karakterisere det som vold. Videre skal det kun fokuseres på hva som ligger i voldsbegrepet knyttet til strl. § 155.

### **3.2 Voldshandlingens formål**

Hva som er formålet for lovbruddet som voldshandlingen representerer hos gjerningspersonen, står som et sentralt spørsmål når man skal bedømme lovbruddet som straffbart eller ikke etter strl. § 155. Dette hører inn under de såkalte subjektive straffbarhetsbetingelsene. Eksempelvis kan vi se for oss et tilfelle hvor en offentlig tjenes-

---

<sup>38</sup> Note 1910 i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

<sup>39</sup> Note 1630 i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

<sup>40</sup> Note 1827 i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

<sup>41</sup> Note 2201 i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

temann havner i klammeri med en medborger på et utested. Selv om man er offentlig tjenestemann nyter man ikke vernet etter § 155 dersom man blir utsatt for vold på fritiden. Da blir det tale om et ”ordinært” voldslovbrudd etter straffelovens kap. 25. Dette er etablert som sikker rett allerede ved forarbeidene til strl. 1902 hvor det om strl. § 155s forløper, strl. 1902 § 127, ble uttalt: ”Som det vil sees, rammer denne bestemmelse ikke saaledes som nugjældende Straffelovs Kapitel 10 § 1 ubetinget ethvert Tilfælde, hvor det øves Vold mod en offentlig Tjenestemand under Udøvelsen af hans Tjeneste eller paa Grund af hans Tjænestehandlinger, men *kun forsaavidt det har været Hensigten med Voldshandlingen at øve Indflydelse paa Vedkommendes tjenestlige Optræden*. Denne Begrænsning, der vil medføre, at alle andre Tilfælde af her omhandlede Art maa blive at bedømme efter Lovens almindelige Bestemmelser om Voldshandlinger, er formentlig ganske stemmende med, hvad der maa ansees at ligge i Begrepet; Forbrydelser mod den offentlige Myndighed.”<sup>42</sup>. Det sentrale er at man ved volden skal søke å hindre eller å påvirke en konkret tjenestehandling, det forutsettes av den grunn først og fremst at det i det hele er påbegynt en tjenestehandling, dernest at volden må fremkomme enten *før* eller *under* utførelsen av tjenestehandlingen.<sup>43</sup> Forekommer det voldsutøvelser *etter* at tjenestehandlingen er utført kan ikke strl. § 155 anvendes, det blir da eventuelt et forhold som må henføres etter straffelovens kapittel 25 eller strl. § 156 alt etter hvordan handlingen har utartet seg.<sup>44</sup>

Fra rettspraksis nevnes tre dommer der nettopp tidspunktet for voldsutøvelsen var aktuelt. I den første dommen, Rt. 1953 s. 1204, ble det gjennomført ransaking på siktedes værelse som resulterte i funn av pistol som ble inndratt av den ene av de to politibetjentene som gjennomførte ransakingen. Den ene av tjenestemennene ble igjen etter at ransakingen var fullført og idet han skulle gå ble han tildelt to slag av siktede. Siktede ble i Høyesterett frifunnet for overtredelse av strl. 1902 § 127 på bakgrunn av at ” Til fellelse etter denne bestemmelse er det ikke nok at der er utøvet vold mot offentlig tjenestemann; handlingen må også være et forsøk på enten å formå tjenestemannen til å foreta eller unnlate en tjenestehandling eller på å hindre ham under denne. Heri ligger at handlingen objektivt sett må fremtre som et forsøk på å øve innfly-

---

<sup>42</sup> Ot.prp.nr.24 (1898-99) s.24.

<sup>43</sup> Auglend (2004) s. 926.

<sup>44</sup> Auglend (2004) s. 926.

telse på vedkommendes tjenstlige opptreden, og at gjerningsmannens forsett også må være rettet mot dette.”. Det som her ble vektlagt var at slagene kom *etter* at tjenestehandlingen ble foretatt. Selv om det i Forhørsretten ble fellelse etter strl. 1902 § 127 på bakgrunn av at de der mente at tjenestehandlingen ikke var avsluttet før tjenestemannen hadde forlatt ransakingsstedet til tross for at selve ransakingen var gjennomført. Høyesterett avfeide dette med bakgrunn i det her nevnte forarbeid. Så langt kan det konstateres at dersom det forekommer voldshandlinger etter at tjenestehandlingen er utført, kan man ikke straffes etter strl. § 155, det må alternativt henføres under strl. § 156 eller strl. § 271.

Av og til kan det dog bli aktuelt å dømme for overtredelse selv om tjenestehandlingen objektivt sett er utført, dette blir da sett på som under utførelsen. Som vi skal se er deg derimot ikke alltid at man kun tar utgangspunkt i om tjenesteutførelsen er utført, også det å bevisst gjøre det vanskelig for polititjenestemennene å utføre tjenestehandlingen blir sett på som vold, noe det finnes støtte for i rettspraksis. I Rt. 1986 s. 393 var tiltalte bragt inn i polititjenestebilen og var under transport til politistasjonen da han begynte å sparke mot politibetjentene hvorpå han traff den ene i hodet. Dette var ifølge tiltalte kun fordi han ”ville gjere det surt for dei”<sup>45</sup>, dette ble han i herredsretten frifunnet for på bakgrunn av at tjenestehandlingen etter deres syn var utført, noe man rent objektivt kan slutte seg til da de tross alt hadde fått tiltalte inn i tjenestebilen og var på vei til politistasjonen. Høyesterett var ikke enig, de la vekt på at det ikke var ”.. tvilsomt at tiltalte var klar over at polititjenestemennene foretok en tjenestehandling. Når retten da finner at tiltalte i denne situasjon sparket politibetjenten fordi han «ville gjere det surt for dei», er også det subjektive vilkår for fellelse etter strl. 1902 § 127 oppfylt. Domfelte er derfor med urette frifunnet for overtredelse av paragrafen.”. Det man her ser som voldshandling er noe som helt klart representerer en alvorlig overtredelse, da sparking i hodet kan medføre alvorlige skader. Sentralt er det dog at det som er temaet er om det er vold i relasjon til strl. § 155( strl. § 127 som de omtaler det som i disse dommene). Neste dom som skal presenteres grundigere under pkt. 3.4.3 har et lignende faktum.

---

<sup>45</sup> Rt. 1986 s. 393 på side 394.

Dommen er mest kjent for å se nærmere på hva en handling som spytt kan defineres som, det henvises til det spørsmålet til drøftelsen i pkt. 3.4.3. uten å foregripe begivenhetene her så kan det kort konstateres at spytting kan være å anse som en voldshandling. Interessant under dette punktet er at det selv om det var flertall for at dette kunne representere en voldshandling, ble tiltalte frifunnet for overtredelse av strl. 1902 § 127 på grunnlag av at det ikke var gjort for å påvirke en tjenestehandling. Dommen det siktes til er Rt. 1999 s. 240. Også her var det ytret fra tiltalte at der var spyttingen var gjort ”fordi han ønsket, i tillegg til alle ukvemsordene, å sjikanere og å sjenere polititjenestemannen gjennom sin adferd.”<sup>46</sup>, dette var også noe av motivasjonen for tiltalte i Rt. 1986 s.393 forskjellen er at det i det tilfellet var snakk om en voldshandling av mye grovere karakter en i Rt. 1999 s. 240. Slik jeg ser det er typen voldshandling som har ført til at det i sistnevnte dom førte til frifinnelse.

Uansett er rettstilstanden slik at det må kunne konstateres at handlingen må kunne representere et formål om å hindre en tjenestehandling. Kan ikke dette påvises må det eventuelt vurderes om forholdet kan subsumeres under mildere straffebestemmelser, slik tilfellet var i Rt. 1999 s. 240. Nå ytterligere inn i voldsbegrepet.

### **3.3 Vold etter strl. § 155**

Det er under punkt 2.5 konstatert at forsøk er likestilt med fullbyrdet handling i denne sammenheng. For det videre vil derfor ikke være relevant om eksemplene som trekkes frem er vellykkede forsøk på å skade offentlige tjenestemenn eller ei.

Om bestemmelsens forgjenger strl. 1902 § 127 ble det tidlig gjennom både rettspraksis og teori antydnet at terskelen for hva som kan subsumeres under denne bestemmelsen og defineres som vold i så henseende er lav. Dette vil gjelde også for strl. § 155. Det har allerede vært trukket frem den kjente rettssetningen fra Kjerschow som definerer ”.. enhver følbar fysisk innvirkning på person..” som vold, denne rettsset-

---

<sup>46</sup> Rt. 1999 s. 240.



ningen har nok sin opprinnelse fra en dom på tidlig tyvetall. Det ble der uttalt av Høyesterett at det ved vold i denne straffebestemmelsen var å forstå som en hvilken som helst kraftanvendelse, stor eller liten, mot en person for å overvinne en hindring, gjøre motstand eller tvinge.<sup>47</sup> I og med at det her brukes ordet kraftanvendelse ligger det i dagen at det her kan være snakk om en nedre grense. Hvor og om den eksisterer skal vi se nærmere på under pkt. 3.3.1.

Innledningsvis kan man se på de helt klare tilfellene der man har å gjøre med skade på polititjenestemenn. Dette vil være et uttrykk for at vedkommende har blitt utsatt for en voldshandling, det som her er interessant er om det er en skade der det er lang rekonvalesenstid for den enkelte tjenestemann. Da kan det i tillegg subsumeres under §§ 271-274 slik at den aktuelle tjenestemannen får stilling som fornærmet. For når det er aktuelt å subsumere under strl. § 155 er det ikke den enkelte tjenestemann men staten som er fornærmet. I disse tilfellene ser man fra rettspraksis at terskelen er lav for å bli straffet etter strl. § 155. Eksempelvis ble det i tingretten omtalt som unnskyldelig atferd da en polititjenestemann fikk en vindusrute kastet i hodet under en pågripelse, polititjenestemannen måtte sy 4-5 sting i haken. Da saken kom opp for Høyesterett var det levnet liten tvil om at dette var en klar voldshandling, og det ble lagt vekt på at skadepotensialet var svært høyt.<sup>48</sup> Anken i dette tilfellet gjaldt straffeutmåling, hvilket kort skal drøftes under punkt 5.3.

I et annet tilfelle der det også ble konstatert skade på offentlig tjenestemann kom Høyesterett til samme utfall, her var det biting som førte til at polititjenestemannen begynte å blø.<sup>49</sup> I begge de nevnte tilfeller var det ikke snakk om klare voldelige handlinger, men skadeelementet førte til at handlingen ble subsumert under strl. 1902 § 127. Så langt kan det konstateres med at dersom det blir påført skade er dette også å anse som voldshandlinger, men det er ikke et vilkår at det blir påført skade.

Et eksempel der offentlig tjenestemann ikke ble direkte fysisk påvirket, men som Høyesterett karakteriserte som vold finner man i Rt.1983 s 652. Der en person kjørte

---

<sup>47</sup> Rt. 1922 s.73.

<sup>48</sup> Rt. 1987 s. 1163.

<sup>49</sup> Rt. 1994 s. 1678.

mot politiet uten å treffe vedkommende tjenestemann ”Etter min mening vil *en volds-handling i forhold til denne bestemmelse kunne foreligge selv om vedkommende tjenestemann ikke treffes rent fysisk av handlingen og selv om det ikke var poenget at han skulle treffes*. Avgjørende er det etter min oppfatning av handlingen var rettet mot polititjenestemannen, at situasjonen måtte oppfattes som akutt farlig og måtte få som konsekvens at polititjenestemannen vek unna. Jeg kan forøvrig ikke se at handlingen er mindre straffverdig enn de mer typiske tilfeller av vold mot politiet.” (min utheving).

### 3.3.1 Voldshandlingens styrke

Som det var lansert innledningsvis, var det under denne bestemmelsen ikke noe krav til at handlingen skulle ha en viss styrke slik tilfellet er dersom det er tale om en ”ordinær” voldsutøvelse jf strl. § 271-274. Det finnes heller ikke her særlige retningslinjer på hvilken styrke som må foreligge i forarbeidene. For å finne svaret i denne sammenheng er man nødt til å se hen til rettspraksis og litteratur. Kjerschows sitat har tidligere i avhandlingen vært trukket frem, men ikke i sin helhet. Han karakteriserte en volds-handling i sammenheng med strl. 1902 § 127 som ”..enhver følbar fysisk innvirkning på person, uten at den dog behøver å være av nogen nevneverdig styrke”<sup>50</sup>. Dette stammer mer eller mindre fra en dom på tidlig 20-tall der vold også ble karakterisert som en hvilken som helst kraftanstrengelse stor eller liten mot person.<sup>51</sup>

Videre ble det i Rt. 1930 s, 1312 uttalt at ”...etter den i praksis fastsatte forstaaelse av straffelovens § 127 være uten betydning for anvendelsen av denne straffebestemmelse, hvilken grad av styrke eller voldsomhet den maktanvendelse har hatt som har vært øvet for at hindre vedkommende tjenestehandling.”. Nyere litteratur har også antydnet at dette er riktig standpunkt.<sup>52</sup> Auglend derimot har trukket frem ideen om at det bør tas et oppgjør med denne læresetningen.<sup>53</sup> Bakgrunnen for dette synspunktet er at det ikke vil være nødvendig å ha en så streng fortolking av dette begrepet så lenge

---

<sup>50</sup> Kjerschow (1930) s. 360.

<sup>51</sup> Rt. 1922 s. 73.

<sup>52</sup> Bratholm /Matningsdal (1995) s. 146.

<sup>53</sup> Auglend (2004) s. 922.

man har strl. 1902 § 326 nr. 1 ( nå strl.§ 156) å falle tilbake på. Dette kan jeg forsvare såvidt si meg enig i. Men dette fordrer at grensen mellom de to bestemmelsene må være klar og entydig.

### 3.3.2 Finnes det en nedre grense?

Ut ifra teorien kan jeg ikke se at det er enighet om annet enn at det faktisk er en grense, dette vil også være naturlig når man har en bestemmelse som står så tett opp mot strl.§ 155 som det strl. § 156 gjør. Det er dog ikke helt entydig hvor grensen går, noe blant annet Auglend har konstatert.<sup>54</sup> Løsningen for å komme frem til noe man kan kalle en grense vil være å se hver sak for seg selv som også er et grunnleggende prinsipp i strafferetten.

Spørsmålet blir videre hvor grensen går i de enkelte tilfeller. Vil en motstand mot en arrestasjon kunne beskrives som vold? Dersom man selv ikke direkte er borti tjenestemannen, blir man da frikjent for vold etter strl. § 155 men dømt for trusler etter samme paragraf? Eller hva om man holder litt i polititjenestemannen som er hardhendt mot en venn som holder på å bli arrestert, forulempes tjenestemannen da etter § 156? Dette skal drøftes under neste punkt som har fått tittelen grensetilfeller. Og siden teorien ikke er helt ensartet blir hovedrettskildene der i stor grad knyttet til rettspraksis.

## 3.4 Grensetilfeller

### 3.4.1 Neddoping og sløving av sansene

Det er sparsommelig med rettspraksis der det har vært snakk om neddoping, sløving eller bedøving av offentlige tjenestemenn. Hensikten bak det ville eventuelt være å ha et konkret eksempel å forholde seg til, fordi det i teorien for meg fremstår som om det foreligger to forskjellige utgangspunkt. Med Kjerschow<sup>55</sup> og Matningsdal<sup>56</sup> som for-

---

<sup>54</sup> Auglend (2004) s. 923.

<sup>55</sup> Kjerschow (1930) s.360.

<sup>56</sup> Note 1063 andre ledd i kommentar til straffeloven 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata online.

holdsvis klare på at bedøving klart karakteriseres som vold etter denne bestemmelsen. Auglend<sup>57</sup> på den andre siden mener rekkevidden av begrepet er strukket for langt da slike tilfeller det her er snakk om vil falle under strl. 1902 § 326 ( strl. § 156 i ny straffelov).

Slik jeg ser det, vil det bero på hvordan neddoping foregår. Bærer det form av overfall hvor tjenestemannen blir overfalt og påført sprøytetikk vil det være mer naturlig å omtale det som vold. Er det dog snakk om å snike en pille eller et middel i drikken til en tjenestemann under et møte, avhør eller lignende ligger nok listen høyt for å karakterisere den handlingen for vold. Forholder man seg dog til Kjerschows rettssetning blindt er det en klar voldshandling da tjenestemannen vil få en ”fysisk følbær innvirkning” på kroppen i form av at man blir sløvet og kanskje sovner. Men jeg er tilbøyelig til å slutte opp under Auglends syn om at det bør foreligge et element av maktbruk<sup>58</sup> dersom et slikt tilfelle skal subsumeres under § 155, da virker mer naturlig og forutberegnelig for borgerne at dette er et tilfelle som skal straffes etter § 156.

### 3.4.2 Sterke sanseinntrykk

I sammenheng med det foregående punktet kan det også diskuteres om sterke sanseinntrykk som høye lyder, dominerende og dårlig lukt fra for eksempel stinkbomber og svekkelse av syn stiller seg i henhold til strl. § 155. Ved demonstrasjoner eller steder der det til et visst punkt fra politiets side skal søkes å holde kontroll over en stor folkegruppe, kan man se for seg at det kan forekomme situasjoner hvor demonstranter kan ta i bruk for eksempel bengalske lys. Der har man både strekt lys og til et visst punkt mye røykdannelse, det kan også tenkes at det i det man tenner dem smeller såpass at man som polititjenestemann skvetter til og/eller mister hørselen en liten stund. Andenæs beskriver dette som legemsfornærmelse på annen måte.<sup>59</sup> Og som det har vært presisert tidligere er voldsbegrepet i relasjon til strl. § 155 videre enn i bestemmelsen

---

<sup>57</sup> Auglend (2004) s. 922.

<sup>58</sup> Auglend (2004) s. 922.

<sup>59</sup> Andenæs (2008) s. 63.

om kroppskrenkelser, så det kan teoretisk sett være en mulighet for at slike handlinger er å anse som vold i relasjon til strl. § 155.

Men også her ser jeg det som riktig utfra en forutberegnelighetsvurdering at det ikke skal klassifiseres som vold og må således kunne henføres under strl. § 156. Dette på bakgrunn av det som ble beskrevet under forrige punkt fra Auglends syn om at det bør foreligge et element av maktbruk. Gjerningsbeskrivelsen passer også bedre inn under strl. § 156 som har til hensikt å forhindre at offentlige tjenestemenn blir på annen måte forulempet i sin tjeneste.

### 3.4.3 Spyting

Til denne diskusjonen er det knyttet betydelig uenighet i teorien. Bratholm/Matningsdal var i 1995 i sin bok ute å konstaterte at dette var klart innenfor det som er å anse som vold.<sup>60</sup> Mens Auglend i første utgave av Politirett gav et klart nei på at så var tilfelle.<sup>61</sup> Og rettspraksis har ikke vært så tydelig som man kunne ønske den skulle være. Da tenker jeg særlig på den grunnleggende dommen knyttet til spyting som er Rt. 1999 s. 240, som ble avsagt med dissens 3-2. Og den grunnleggende debatten som allerede har blitt nevnt er knyttet opp til kraftanvendelsen, der førstevoterende mener at den bør være av enn viss styrke mens annenvoterende har sluttet seg til standpunktet om at enhver fysisk innvirkning på person skal ansees som vold i relasjon til strl. § 155. I andre utgave av politirett står Auglend fremdeles fast på sitt syn om at spyting på tjenestemenn rammes av strl. 1902 § 326 (nå strl. § 156)<sup>62</sup>, men på bakgrunn av rettspraksis kan man ikke unngå å anse dette som en voldshandling.

Handlingen representerer en såpass ” grov krenkelse, og jeg kan vanskelig se at straffverdigheten av spyting skal være mindre enn av slag.”<sup>63</sup> Det jeg finner problematisk er at denne dommen representerer en endring som ikke er problematisert i dommen, da man for eksempel i en dom på 80-tallet hadde et tilfelle der tiltalte *før* han ble pågrepet spyttet på en polititjenestemann samtidig som han sa at han hadde aids (

---

<sup>60</sup> Bratholm/Matningsdal (1995) s.146.

<sup>61</sup> Auglend (1998) s. 876.

<sup>62</sup> Auglend (2004) s. 922.

<sup>63</sup> Rt. 1999 s. 240 på side 242.

det var angivelig blod i spyttet også). I dommen fra 1999 var tiltalte allerede pågrepet og var i transport til politistasjonen. Om noen av de to eksemplene står for å hindre en tjenestemann i å utføre tjenestehandling er det tiltalte i dommen fra 80-tallet som står for det. Han ble imidlertid dømt for overtredelse av § 128 og § 326 da Høyesterett ikke var inne på problematikken om at spytting kunne representere en voldshandling etter strl. 1902 § 127 i det hele.<sup>64</sup>

Ideen om at spytting representerer en voldshandling kommer, slik jeg ser det fra Bratholm/Matningsdal<sup>65</sup> og Kjerschow<sup>66</sup>. Om man hadde tatt utgangspunkt i en naturlig språklig forståelse tror jeg neppe at det hos borgerne ville være å anse som vold, men det er dog Høyesterett som har særrett til å definere slike spørsmål. Og denne endringen i rettsstilstand må jo representere en skjerping av vernet for offentlig myndighetsutøvelse da man utvider tolkningen av voldsbegrepet. Endringen så man enda litt tidligere i en lagmannsrettsdom fra 1997 hvor dette står sentralt:

”Lagmannsretten legger ... til grunngrunn at *spytting omfattes av begrepet vold i straffeloven § 127*. Selv om ordet vold i utgangspunktet etter naturlig forståelse ikke synes å omfatte spytting, og ikke er vold ved forståelsen av straffeloven § 228 første ledd, finner lagmannsretten at *formålsbetraktninger tilsier at ordet vold må omfatte spytting for å oppnå det vern som offentlige tjenestemenn er ment å ha etter § 127*. Det synes også å ha vært en fast oppfatning i teorien i moderne tid at spytting omfattes av voldsbegrepet i straffeloven § 127, jf Bratholm/Matningsdal Straffeloven med kommentarer, Anden del (1995) side 146 med henvisninger. Lagmannsretten er av den oppfatning at *selv om spytting også faller inn under straffeloven § 326 nr 2, og tiltaltes handling således er straffbar som en forseelse, gir ikke dette det ønskede vern for offentlige tjenestemenn idag*. Lagmannsretten nevner at overføringer av sykdommer gjennom spytt er et økende problem som tilsier et sterkere strafferettslig vern for offentlige tjenestemenn, ikke minst polititjenestemenn under utførelse av tjenesten.”(min utheving).<sup>67</sup>

Denne dommen ble anket videre til Høyesterett hvor den ble behandlet i Rt. 1999 s.

---

<sup>64</sup> Rt. 1987 s. 1513.

<sup>65</sup> Bratholm/Matningsdal (1995) s.146.

<sup>66</sup> Kjerschow (1930) s. 360.

<sup>67</sup> LB-1997-1296.

240 hvor det altså ble bekreftet at spytting kunne ansees som vold i relasjon til strl. 1902 § 127. Dog i det konkrete tilfellet som det der gjaldt hindret det ikke politiet å utføre tjenestehandlingen og tiltalte ble således ikke dømt for overtredelse av strl. 1902 § 127. Deretter kom en dom 2002 som videreførte synet i 99-dommen.<sup>68</sup>

Og senest i oktober i år var en sak opp i Borgarting der det ble anket på samme spørsmål. Synet om at spytting kan omtales som vold ble opprettholdt, men også her ble tiltalte frifunnet for overtredelse av strl. 1902 § 127 fordi spyttingen ikke hindret tjenestemannen i å utføre tjenesten. Fengselsbetjenten som ble forulempet hadde her gitt medisiner og vann gjennom luke og ble spyttet på etter dette.<sup>69</sup>

Etter dette kan det konstateres at spytting, dersom det skjer før eller under utføring av tjenestehandling, ansees å være vold etter strl. § 155. Dette på bakgrunn av rettspraksis som her er fremlagt og forarbeider.<sup>70</sup>

#### 3.4.4 Vann

Utsettes man for å få vann helt over, kastet eller sprutet på en er dette normalt sett en legemsfornærmelse. Dette fordrer at det må være snakk om så store mengder at vannet trenger igjennom klær slik at man faktisk føler det på legemet. Er måten vannet blir påført offentlige tjenestemenn gjort på en særdeles voldsom og hardhendt måte, det kan for eksempel tenkes at det skjer i sammenheng med en pågripelse at det blir kastet en bøtte med varmt vann i på en politibetjent, vil det klart falle inn under voldsbegrepet. Men hva med tilfeller der det skjer med et uskyldig preg?

Det kan tenkes at det er 17. mai og russtoget går forbi politibetjenter som holder oppsyn med toget, om det da skulle være en russ som sprutet med vannggevær på en politibetjent har de fleste nok vanskelig for å karakterisere det som en voldshandling. Her må man også selvsagt se på det konkrete tilfellet når dette skal vurderes. Er det klart at det skjer med overlegg og betjenten blir nødt til å skifte klær for å fortsette tje-

---

<sup>68</sup> LG-2002-1241.

<sup>69</sup> LB-2015-84042.

<sup>70</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) pkt. 9.3.1.

nesten kan det godt hende at det blir å anse som vold. Han må da dra tilbake til stasjonen for å gjøre dette og blir således hindret i sitt oppdrag. Men dersom det skjer på uheldig vis og det bare er snakk om små mengder vil det nok bli verre å ta ut tiltale etter § 155. Følger man argumentasjonen i Rt. 1930 s. 1312 og Kjerschow rettssetning vil man nærmest uansett bli tiltalt for vold. Men den alminnelige rettsfølelsen vil bli prøvd dersom et slikt eksempel som sist nevnt vil bli tiltalt.

Konklusjonen må bli slik som i forrige punkt at slike handlinger *kan* defineres som vold. Det har ikke kommet konkrete lignende eksempler fra rettspraksis, men teori og forarbeider er også nokså klare på at konklusjonen blir slik.<sup>71</sup>

#### 3.4.5 Gripetak

Til dette punkt kan det allerede før gjennomgangen av rettspraksis konstateres at det er uklart hvor terskelen ligger for hva som ansees som voldshandlinger. Man ser at når det kommer til gripetak, holding og dytting er rettspraksis ikke så entydig som den burde være.

For å vise litt av det kan man først sammenligne et knippe dommer angående gripetak. I den første var det tale om en tiltalt som grep fatt i armene på en lensmannsbetjent for å forsøke å få ham bort fra et tilholdssted, betjenten holdt seg igjen i dørkarmen slik at tiltalte ikke lyktes i å få betjenten ut av lokalet de oppholdt seg i. Tiltalte forsøkte også å slå til betjenten, som forøvrig var tydelig uniformert slik at det var ingen tvil om at disse handlingene var rettet mot en offentlig tjenestemann. Høyesterett anså dette tilfellet for å være vold etter strl. 1902 § 127, men "... jeg legger vekt på at den utviste vold ikke er videre stor og må sies å ligge på grensen av hvad der kan antas å gå inn under straffelovens § 127."<sup>72</sup> Man kunne her anta at denne grensen ville bli opprettholdt men videre skal vi se at det kan også bedømmes som vold ved, etter min mening, mildere former for fysisk innvirkning.

---

<sup>71</sup> Note 1063 andre ledd i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

<sup>72</sup> Rt. 1938 s. 823.



I et annet tilfelle drog tiltalte i en politibetjents arm, ikke for å forhindre en tjenestehandling men for å forsøke å hjelpe sin kamerat til å sette seg opp fra gulvet i en politibil, dette førte til domfellelse for overtredelse av strl. 1902 § 127.<sup>73</sup> Fra Høyesteretts side fant de det ikke tvilsomt at byrettsdommen som var påanket var riktig når de dømte for vold i det tilfellet. Man kunne ane at det forelå en senkning av terskelen knyttet til slike handlinger som her omtales.

Så kommer man til neste tilfelle der man har en tiltalt som virkelig har agert mot offentlige tjenestemenn. Først og fremst har tiltalte her blitt dømt for alvorlige overtredelse av strl. 1902 § 127. Men i sammenheng med dette har han også grepet fatt i en politibetjent og holdt ham fast for å hindre pågrepelse av en annen. Slik jeg leser de to ovennevnte dommer burde også dette forhold henføres under strl. 1902 § 127, men Høyesterett anså her at dette var forhold som ikke var vold etter strl. 1902 § 127, og sa seg enig med tidligere rettsinstanser om at dette forholdet skulle henføres under strl. 1902 § 326, selv om det etter den episoden ble brukt vold etter strl. 1902 § 127 fra samme tiltaltes side.<sup>74</sup> Hvorfor ikke hele hendelsen ble ansett å være en fortsatt forbrytelse av strl. 1902 § 127 vites ikke, heller ikke hvorfor man her tar avstand fra tidligere rettspraksis. Men man ser senere at Høyesterett er tilbake på kursen man så innledningsvis. Dette ser vi blant annet i Rt. 1989 s. 1088 der et nytt tilfelle av gripetak for å forhindre pågrepelse av en annen blir dømt for vold etter strl. 1902 § 127. Med den senere tids rettspraksis der blant annet spyting og vannsprut er å karakterisere som vold vil det antas at alle disse tilfellene, inkludert Rt. 1984 s. 189 i dag ville blitt ansett som overtredelse av strl. § 155. Dette har også sin bakgrunn i hensyn som er tatt under foregående punkter og da særlig synspunktet lagmannsretten presenterte i LB-1997-1296 om at vernet av offentlige tjenestemenn burde styrkes. I den nevnte dom gjaldt det helt konkret spyting, men som det blir henvist til i innledningen er det et stadig økende antall anmeldelser av vold mot offentlig tjenesteperson og et sentralt moment for å verne om tjenesteutøvelsen er å ha en streng og klar fortolkning av voldsbegrepet.

Det er også mange andre fysiske innvirkninger som har likhet med gripetak man kan tenke seg rammet på samme måte. Dytting og holding kan tenkes å rammes dersom

---

<sup>73</sup> Rt. 1973 s. 1451.

<sup>74</sup> Rt. 1984 s. 189.

det er påvist at det skjer før eller under utføring av tjenestehandlingen. Uansett er det det som er det sentrale momentet både her og i alle tilfeller om det representerer en handling som er gjort enten før eller under en tjenestehandling med mål om å forhindre at den blir foretatt eller unnlates foretatt

#### 3.4.6 Motstand ved pågrepelse

Å motsette seg en pågrepelse vil være en naturlig reaksjon hos de fleste. Det er utenkelig at politiet kan forvente seg at alle frivillig følger med dersom de blir pågrepet. Dette vil naturligvis medføre at de i de fleste pågripelser vil være en del fysiske innvirkninger på polititjenestemennene. Men også her vil det være enkelte tilfeller som faller utenfor det bestemmelsen søker å verne og andre ting som faller innenfor.

Det er i teorien uttalt at dersom det skal ansees som vold dersom man blir pågrepet, må det ha et aktivt element ved seg.<sup>75</sup> Hva som ligger i aktive handlingen versus passive handlingen går nærmere i sømmen under neste punkt. Men en typisk passiv motstand ved pågrepelse vil være der den som skal pågripes holder seg igjen eller gjør seg på et vis ekstra tung. Her kan det vanskelig ansees å være vold. Dette har man også sett der demonstranter blir ført bort fra et sted de ikke har berettiget opphold, eksempelvis Alta-demonstrantene eller kraftlinjemotstanderne i Hardanger.

Fra Høyesteretts side ser man klart eksempler på at aktiv motstand er å regne som vold. Dette ser man i Rt. 1986 s. 866 hvor den anholdte rev og slet på et slikt vis at ham selv og de to tjenestemennene som holdt ham havnet i bakken. Her var det liten tvil om at det skulle dømmes etter strl. 1902 § 127 fra Høyesteretts side. Det konstateres at det utfra rettspraksis kan ansees som vold dersom man motsetter seg pågrepelse. Det nærmere skillet mellom aktiv og passiv motstand presenteres under pkt. 3.4.7.1.

---

<sup>75</sup> Bratholm/Matningsdal (1995) s. 147.

### 3.4.7 Handlingens art

Under dette punkt skal det sees nærmere på hvordan selve voldshandlingen kan utarte seg og hvem den er rettet mot. De mest klassiske tilfellene av vold, om man kan skrive det på den måten, kan man anta å være typisk slag fra en person til en annen. Men det er som vi skal se her, og som det har vært nevnt før en videre tolkning av begrepet vold i relasjon til strl. § 155.

#### 3.4.7.1 Aktiv eller passiv

Dette punktet henger tett sammen med det å motsette seg pågripelse jf. Pkt. 3.4.6 hvor det ble drøftet motstand ved pågripelse og konklusjonen ble at aktiv motstand er å anse som vold etter § 155. I teorien er det fremmet synspunktet om at det fra gjerningspersonen må konstateres et angrep, ikke bare ulydighet.<sup>76</sup> Det eksemplifiseres av Kjerschow slik at den som river seg løs under pågripelse kan dømmes etter strl. 1902 § 127 ( strl. § 155), men ikke den som holder seg fast i en lyktestolpe eller legger seg ned i samme situasjon.<sup>77</sup>

I samme utstrekning kan Tønnesens eksempel om gjerningspersonen som holder en gjenstand som politiet vil ta til seg versus der gjerningspersonen vil ta noe ifra politimannen.<sup>78</sup> I det første tilfellet er det tale om en passiv handling, mens det i neste er en aktiv handling. Støtte for dette i rettspraksis finner man blant annet i Rt. 1963 s. 449 der tiltalte ble frifunnet for overtredelse av strl. 1902 § 127 da Høyesterett her mente at det at man strittet imot og satte bena foran seg og slengte kraftig på overkroppen ikke var å anse som vold etter strl. 1902 § 127. Det var i dette tilfellet også slik at tiltalte hadde løftet opp hånden som om han skulle slå polititjenestemannen, noe han derimot ikke gjorde. Her burde det slik jeg ser det vært drøftet hvorvidt dette var en form for trussel som kunne ha vært straffe etter strl. 1902 § 128 eller om det var overtredelse av strl. 1902 § 326, dette ble ikke prøvd i dommen. Essensen fra dommen er dog at passi-

---

<sup>76</sup> Kjerschow (1930) s. 360.

<sup>77</sup> Eksempelet er hentet fra Auglend (2004) s. 923.

<sup>78</sup> Tønnesen, hefte 2 s. 208.

ve handlinger ikke er å anse som vold og er da heller ikke straffbare etter strl. 1902 § 127.

Et annet moment er at selv om det ikke er utøvd vold kan det være tilfeller der politimannens tjeneste hindres. Alternativt anvendes da strl. 1902 § 326 nr. nåværende strl. § 156.<sup>79</sup> Et eksempel på dette finner man i Rt. 1982 s. 615, der Altademonstranter ble forsøkt bragt bort av polititjenestemenn, demonstrantene lenket seg så fast til en bom, hvorpå polititjenestemennene var nødt til å oppgi sitt vaktoppdrag for å få fjernet demonstrantene, dette ble av Høyesterett ansett å være en hindring av tjenesten.

Når det kommer til aktive handlinger er det fra rettspraksis befestet at de kan omtales som vold og er dermed straffbare. Eksempelvis Rt. 1986 s. 866 hvor tiltalte kraftig forsøkte og til slutt lyktes med å unnsnippe to politibetjentes grep.

Kort oppsummert kan det konstateres at domstolene ikke har betegnet såkalt passiv motstand som straffbar, slik vil det nok også være etter lovendringen. Ved å se på enkelttilfeller av passive handlinger er det dog en mulighet at dette kan være et brudd på strl. § 156 dersom det fører til at tjenestehandlinger blir forhindret. Dersom handlingen er å karakterisere som aktiv karakteriseres det derimot som vold, dette spørsmålet kommer særlig på spissen dersom det er snakk om motstand ved pågripelse. Dette finner jeg også støtte for i teorien blant annet av Magnus Matningsdal<sup>80</sup>

#### 3.4.7.2 Middelbar eller umiddelbar

Først og fremst må det presiseres nærmere hva som ligger i disse to begrepene. En umiddelbar handling vil være der gjerningspersonen selv med sin egen kropp utfører voldshandlingen. Middelbar blir handlingen dersom det blir benyttet det vi kan kalle hjelpemidler for å utøve volden, det være seg biler eller andre motoriserte fartøy, våpen av alle slag eller dyr som kan ”jages på” offentlige tjenestemenn.

---

<sup>79</sup> Auglend (2004) s. 923.

<sup>80</sup> Note 1063 i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata online.

Min oppfatning av rettspraksis er at dette spørsmålet er rimelig godt avklart. Til støtte for dette trekkes de to dommene Rt. 1983 s. 652 og Rt. 1992 s. 921 frem. Også Matningsdal trekker i denne retning, han bruker eksempler der politibetjenter klamrer seg fast til biler etter at de er forsøkt stanset<sup>81</sup>, hvilket ikke er helt ulikt situasjonen i den nevnte dommen fra 1983. I 83-dommen var tilfellet at tiltalte ikke hadde stanset for politiet da de hadde politikontroll, i stede hadde tiltalte rettet kjøretøyet mot polititjenestemannen som anså situasjonen som akutt farlig og deretter vek unna. Det forelå med andre ord ingen direkte skade hos polititjenestemannen, men det var allikevel etter Høyesteretts standpunkt nok til å dømme for vold mot politiet da det ble lagt vekt på følgende: ”Avgjørende er det etter min mening at handlingen var *rettet mot* polititjenestemannen, at situasjonen måtte oppfattes som akutt farlig og måtte få som naturlig konsekvens at politimannen vek unna. Jeg kan for øvrig ikke se at handlingen er *mindre straffverdig* enn de mer typiske tilfeller av vold mot politiet.”(Min utheving)<sup>82</sup>. Fra forsvareren ble det anført at forholdet burde subsumeres under strl. 1902 § 128 og følgelig ansees som en trussel, men som det fremkommer i dommen er det lagt avgjørende vekt på at handlingen er rettet mot tjenestemannen. Det som også er verdt å merke seg er at slike forhold, selv om de ikke lykkes, ikke ansees som mindre straffverdige.

Beveger man seg videre til neste dom som er trukket frem er volden utøvd ved hjelp av en hund. Dette var en anke over straffeutmålingen slik at voldsvilkåret er ikke grundig behandlet foruten at det konstateres at også dersom man jager dyr på polititjenestemenn ansees det for å være vold i forstand av strl. 1902 § 127( nå strl. § 155).

På bakgrunn av de nevnte dommer og støtte i teorien antas det derfor å være sikker rett at vold utøvd på en indirekte måte, såkalt middelbare handlinger, på lik linje som ved klassisk voldsutøvelse, umiddelbare handlinger, er å karakterisere som vold i strl. § 155 forstand. Det ville fremstå som unaturlig å lage et skille på de to tilfellene, spesielt med tanke på det bestemmelsen søker å verne, at det skulle være mindre straffverdig å benytte seg av gjenstander eller dyr for å utøve eller forsøke å utøve volds handlinger mot offentlige tjenestemenn. Spesielt dersom man trekker inn hensyn som

---

<sup>81</sup> Note 1063 i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

<sup>82</sup> Rt. 1983 s. 652 på side 654.

skadepotensiale for eksempel ved bruk av biler, som fremstår som meget høy. Dette er også understreket av Høyesterett som ikke ser på slike handlinger som mindre straffverdige.

#### 3.4.7.3 *Mot andre/annet enn tjenestemannen selv*

I strl. § 155 er det i gjerningsbeskrivelsen ikke uttalt at det kun er *den* offentlige tjenestemannen som må utsettes for volds- eller trusselhandlinger, det som er straffbart er å søke å påvirke tjenestemannen til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling. Man kan derfor finne eksempler der nettopp dette er tilfellet.

For at det her skal ansees for å være vold må det som vi skal nærmere inn på, påvises en umiddelbar tilknytning til polititjenestemannen. Tilfellene vi kan tenke oss er der det blir gjort skader på politibiler, politihunder eller politihester blir utsatt for fysisk innvirkning eller det kan oppstå situasjoner der tilfeldig tredjemann står i fare for eller er blitt utsatt for fysisk innvirkning.

##### 3.4.7.3.1 *Mot gjenstand*

Det objektive gjerningsinnholdet i § 155 er stiller ikke krav til at voldsutøvelsen må være rettet mot en annen person slik for eksempel strl. § 271 er oppbygd, det er heller ikke et vilkår at det foreligger skade på en annens kropp eller helse jf. Strl. § 273. Det straffbare er derimot å ved vold eller trusler *påvirke* tjenestemannen. Den juridiske teori er delt i synet på hvordan dette skal tolkes, de ulike synene er presentert i Auglends ”Politirett” og det siteres: ”Kjerschow, Skeie og Matningsdal<sup>83</sup> forutsetter at volden må ta sikte på å rette seg mot tjenestemannen, mens Tønnesen argumenterer for at strl. 1902 § 127 også kan anvendes hvor gjerningspersonen ved vold mot gjenstand søker å påvirke en tjenestehandling.”.

---

<sup>83</sup> Jf. Hagerup, Straffeloven s. 142, Kjerschow s. 360 og Skeie II s 492, Bratholm/Matningsdal II s.146.

Rettspraksis har ikke avklart spørsmålet foruten at det ”.. må foreligge nær tilknytning mellom angjeldende gjenstand og tjenestemannen, f. eks. Slik at steinkasting mot parkert politibil ikke rammes, men annerledes dersom den er bemannet.”<sup>84</sup>.

Dette ser man klart i Rt. 1983 s. 1449 der en tiltalt som kastet 10-15 tomme ølflasker mot en politibil og en sten som traff bilen der der befant seg to betjenter i ble dømt etter strl. 1902 § 127. Høyesterett la vekt på at hendelsen var rettet mot de to betjentene, og om hensikten var å skade eller å skremme dem hadde ingen betydning da dette også førte til at betjentene måtte avstå fra å bevege seg ut av bilen.

Et annet tilfelle finner man i Rt. 1987 s. 1384 hvor tiltalte i byretten ble frifunnet for å ha kjørt inn i en politibil som ble parkert i veien for å stanse tiltalte. Som begrunnelse for frifinnelsen ble det i byretten uttalt at kjøring mot gjenstand ikke var til voldsutøvelse mot noens person. Det kan man forståvidt si seg enig i, men som påpekt tidligere vil det omtales som vold dersom handlingen er rettet mot offentlige tjenestemenn. Dommen ble opphevet av Høyesterett og man fant at forholdet kunne dømmes etter strl. 1902 § 127

Med dette finner jeg at det foreligger tilstrekkelig rettsgrunnlag for å kunne si at dersom det utøves vold mot en gjenstand uten at det foreligger en nær tilknytning mellom gjenstanden og den offentlige tjenestemannen kan det *ikke* karakteriseres som vold. På den annen side, dersom denne tilknytningen kan konstateres er det sikker rett at dette kan henføres under strl. § 155 som en voldsutøvelse, og man kan således dømmes for overtredelse dersom det beviselig er gjort som forsøk på å påvirke en tjenestehandling.

#### 3.4.7.3.2 Mot dyr

I politiets tjenesteutførelse er det forskjellige maktmiddel som kan brukes, et av disse er politihunder og politihester. Ved bruk av politihunder påhviler det polititjenestemennene et stort ansvar da bruk av politihunder betraktes som et skarpt maktmiddel,

---

<sup>84</sup> Auglend (2004) s. 925.

det skal blant annet gis advarsel om at politihunden vil bli benyttet dersom påbudet fra politiets side ikke blir etterfulgt.<sup>85</sup> Man ser utfra dette at dyr som maktmiddel blir brukt med aktsomhet fra politiets side og bør således nyte samme vern som offentlige tjenestemenn. Her skal det drøftes hvorvidt voldshandlinger rettet mot disse er å anse som vold i strl. § 155 betydning.

Tidlig rettspraksis tilsa at det i tilfeller hvor dyret ble utsatt for voldshandlinger ville det føre til frifinnelse etter strl. 1902 § 127 og heller henføres under strl. 1902 § 326. I et tilfelle var en hest som hadde en politibetjent sittende på seg, slått av en som skulle arresteres. Det har ikke lyktes å finne dommen på Lovdata, men den er brukt i Auglends bok som eksempel på vold mot dyr.<sup>86</sup> Utenom dette foreligger det lite rettspraksis som støtter det synet. Og den moderne rettspraksis, som må kunne antas å representere dagens syn på slike handlinger, har støttet opp under at handlinger begått mot dyr kan omtales som vold mot offentlig tjenestemann, det må riktignok ligge til rette for dette om så skal være tilfelle. Om en politihund som ikke er i tjeneste blir angrepet av en annen hund kan det vanskelig sees på som vold mot offentlig tjenestemann.

På samme måte som handlinger rettet mot gjenstand er det her også sentralt at dyret er i nær tilknytning mellom tjenestemannen og dyret. Vilkalet "nær tilknytning" er drøftet i det foregående punkt og i Rt. 1983 s. 652 og s. 1449. Og i sammenheng med dette punktet må det kunne legges til grunn at det er en polititjenestemann som har kontroll på dyret, enten ved at han er plassert på hesten eller at han har hunden i bånd. Samtidig som handlingen må representere en hindring eller forsøk på å hindre en tjenestehandling utført. Under en pågripelse kan det for eksempel tenkes at en hund blir jaget på tiltalte som enten slår eller sparker dyret i et forsøk på å slippe unna. Dette var tilfellet i RG-2000-1316 der det ble uttalt at "...politimannen og politihunden må anses som en enhet, slik at et angrep mot politihunden også regnes som vold mot tjenestemannen.". Dette standpunktet finner man også i teorien.<sup>87</sup>

Dette var og også standpunktet i Rt. 2008 s. 788 hvor det ble uttalt i avsnitt 22 at:

---

<sup>85</sup> Auglend (2004) s. 440.

<sup>86</sup> Auglend (2004) s. 926.

<sup>87</sup> Auglend (2004) s. 439-440.



”Det å utøve vold mot en polititjenestehund som blir benyttet som hjelpemiddel ved utførelsen av en tjenestehandling, og som er under tjenestemannens umiddelbare kontroll, faller innenfor en naturlig språklig forståelse av bestemmelsen. En slik tolking støttes av formålsbetraktninger. Når politiet benytter en polititjenestehund ved utførelsen av en tjenestehandling, kan hunden enten bli benyttet til direkte hjelp for å få gjennomført en pågripelse, eller den kan bli benyttet i forebyggende øyemed eller for å beskytte tjenestemannen. Polititjenestemannen og hunden opptrer i slike tilfeller som en enhet, og for at § 127 skal nå sitt formål, må et angrep på hunden bedømmes på samme måte som et angrep på tjenestemannen. Dette gjelder selv om angrepet bare er ment å ramme hunden, og ikke tjenestemannen.”

På bakgrunn av dette anser jeg det som sikker og gjeldende rett at det dersom det kan påvises at dyret tilhørende politiet er i tjeneste og er i umiddelbar tilknytning til polititjenestemannen blir utsatt for det som etter bestemmelsen ellers ville være å anse som vold, kan forholdet bedømmes etter strl. § 155.

#### 3.4.7.3.3 *Mot tredjemann*

Dette punktet behandles kort da det er teorien drøftelsen baseres på, det foreligger således ikke tilstrekkelig grunnlag til å kunne trekke en fullgod konklusjon. Eksempelet man kan se for seg er en gisselsituasjon der gisselet ikke er en offentlig tjenestemann. Om gjerningspersonen bruker vold eller truer med å gjøre det dersom politiet skal foreta seg noe mot gjerningspersonen, kan det tenkes at dette vil kunne rammes av bestemmelsen. For som det har vært inne på tidligere er det ikke et vilkår at tjenestemannen selv rammes av volden, strl. § 155 lyder ”Den som ved vold eller trusler *påvirker* en offentlig tjenestemann til å foreta eller unnlate å foreta en tjenestehandling, eller søker å oppnå dette, straffes...”. utfra dette kan det antas at det er en teoretisk mulighet for at vold mot tredjemann kan straffes etter § 155 dersom den skjer med tanke på å påvirke en tjenestehandling.

I teorien er det støtte for at slikt kan henføres under strl. 1902 § 127<sup>88</sup>, mens andre mener et slikt tilfelle ville måtte bli henført under strl. 1902 § 128<sup>89</sup>. Hvordan dette vil stille seg nå når disse bestemmelsene er føyd sammen i en i strl. § 155 er uvisst. Det som foreligger av rettspraksis som kan være relevant her og som til en viss grad støtter opp under Tønnesens standpunkt finner man i Rt. 1984 s. 686.<sup>90</sup> Det sentrale man kan hente fra denne dommen er at en patrulje opererer som en enhet og vold mot en av tjenestemenn som er i patruljen, regnes som vold mot den andre som er i samme patrulje. Her dreier det seg riktig nok om offentlige tjenestemenn slik at det ville uansett, slik jeg ser det, kunne henføres under strl. § 155.

Når det kommer til vold mot tilfeldig tredjemann finnes det ikke tilstrekkelige holdpunkter for å konkludere om det ene eller andre. Jeg vil anta at en slik situasjon, dersom den kommer opp for Høyesterett, vil måtte vurderes nøye hvorvidt det omfattes av det objektive gjerningsinnholdet eller ikke. Fra et generelt strafferettslig perspektiv kan det muligens virke litt unaturlig at en voldshandling mot et gissel skal kunne rammes av strl. § 155 som i all hovedsak skal verne offentlig myndighetsutøvelse. Men det er altså den offentlige myndighet som har stilling som fornærmet dersom det subsumeres etter strl. § 155, det kan da tenkes at dersom det kan bevises at denne handlingen mot en tilfeldig tredjeperson påvirket eller hindret tjenesteutøvelsen, kan det muligens tas ut tiltale etter strl. § 155. Dette er dog et spørsmål uten et klart svar, og jeg kan ikke se at det foreligger tilstrekkelig grunnlag i hverken rettspraksis, forarbeider eller teori som med sikkerhet kan konkludere med at slike handlinger skal subsumeres under strl. § 155. Det må derfor konstateres med at slike handlinger ikke vil kunne rammes av strl. § 155.

### **3.5 Sammenheng**

Som det har fremkommet under hele dette punkt beror tolkningen av voldsbegrepet i sammenheng til strl. § 155 på en sammensatt tolkning. For det første er begrepet trukket videre enn en tradisjonell definisjon av begrepet som man finner i straffelovens

---

<sup>88</sup> Tønnesen, hefte 2 s. 206.

<sup>89</sup> Bratholm/Matningsdal II s. 148.

<sup>90</sup> Auglend (2004) s. 926.

kapittel 25 i straffeloven, der det er vektlagt at det må være en fysisk påvirkning og til en viss grad en maktanvendelse. I strl. § 155 forstand er det mye mindre som skal til før det blir karakterisert som vold, dette ser man for eksempel ved at spyting er å anse som vold etter denne bestemmelsen. Som en hovedregel kan det virke som om man har tatt utgangspunkt i Kjerschows rettssetning om at enhver følbar fysisk innvirkning på person ligger til grunn i vurderingen. Imot denne rettssetningen står Auglend som mener at det bør tas et oppgjør med dette og at det i større grad bør sees hen til § 156 da forholdet mellom de to bestemmelsene naturlig vil reguleres. Høyesterett stort sett forhold seg til Kjerschows læresetning.

For min del ser jeg helt klart noen av poengene til Auglend. Får man en for vid fortolkning av voldsbegrepet i strl. § 155 står man i fare for å distansere seg fra befolkningen, da det i flere tilfeller kan virke unaturlig å definere enkelte handlingen som for eksempel spyting som vold. Dømmer man for streng etter denne bestemmelsen vil det føre til at man står igjen med en abstrakt fortolkning av vold som igjen vil føre til at rettsikkerheten kommer i fare. Ingen kan dømmes uten etter lov står det i grunnloven, og lager man til en bestemmelse som i realiteten vil føre til at all fysisk anstrengelse mot offentlige tjenestemenn defineres som vold vil ikke bestemmelsen lande hos befolkningen. Dette er forhold som, etter mitt syn, bør spille inn som reelle hensyn i bedømmelsen av om det foreligger voldshandlinger .

I tillegg er ser man at det ikke et vilkår at tjenestemannen selv må være utsatt for en eventuell voldshandling, noe som henger tett sammen med at det regnes som straffbart også å forsøke å utøve vold mot tjenestemann er straffbart. som eksempel på dette refereres det til Rt.1983 s 652 hvor en person kjørte mot politiet uten å treffe, dette ble omtalt som vold av Høyesterett ”Etter min mening vil en voldshandling i forhold til denne bestemmelse kunne foreligge selv om vedkommende tjenestemann ikke treffes rent fysisk av handlingen og selv om det ikke var poenget at han skulle treffes. Avgjørende er det etter min oppfatning av handlingen var rettet mot polititjenestemannen, at situasjonen måtte oppfattes som akutt farlig og måtte få som konsekvens at polititjenestemannen vek unna. Jeg kan forøvrig ikke se at handlingen er mindre straffverdig enn de mer typiske tilfeller av vold mot politiet.”. Her kan man også se at det når handlingen er såkalt indirekte, regnes dette som vold.

Voldshandlinger utøvd mot noen av tjenestemenns hjelpemidler som biler eller hunder rammes også. Men det helt sentrale er at voldshandlingen må skje som forsøk på å hindre eller forsøke å hindre tjenestehandlingen som enten er i startfasen eller allerede påbegynt. Forekommer det voldshandlinger etter dette vil det ikke kunne henføres under strl. § 155 muligens av strl. § 156 eller kapittel 25 i straffeloven alt ettersom vurderingen av situasjonen skulle tilsi. Denne bestemmelsen verner kun selve utøvelsen av offentlig myndighet, det er staten som tar stilling som fornærmet og ikke tjenestemannen selv. Forekommer det voldshandlinger etter at tjenestehandlingen er avsluttet kan det bli aktuelt at tjenestemannen påberoper seg det ordinære strafferettslige vernet vi alle har.

## 4 Trusler

Som lansert innledningsvis i avhandlingen er denne delen av strl. § 155 betydelig redusert i forhold til slik den sto i sin forgjenger strl. 1902 § 128. Det som er videreført derfra og inkorporert i dagens bestemmelse er alternativet om trusler. Tidligere var det i denne bestemmelsen et vilkår at handlingen man skulle true seg til måtte være urettmessig. Det avgjørende for straffeansvaret etter strl. 1902 § 128 var at ”..tjenestemannen ved å gi etter for trusselen ville opptre tjenstlig urettmessig. Dette er situasjonen dersom den aktuelle tjenstehandling er materielt uberettiget, altså lovstridig i seg selv, jf. Rt. 1991 side 1475. Tjenstehandlingen er også urettmessig der tjenestemannen mangler saklig eller stedlig kompetanse til å foreta den, jf. Rt. 2004 side 1464 avsnitt 12. Trusler for å få tjenestemannen til å bryte saksbehandlingsregler omfattes. Det gjør også trusler som søker å påvirke tjenestemannen til å treffe en bestemt avgjørelse av flere mulige, jf. Rt. 1993 side 927.». Bakgrunnen for at dette vilkåret bortfalt i utformingen av strl. § 155 finner man i forarbeidene.

”I dagens rettstilstand er det en vesensforskjell på §§ 127 og 128 som *ikke vil videreføres i ny straffelov*. Mens det etter § 127 er tilstrekkelig at volden utøves for å påvirke eller hindre en tjenstehandling (uavhengig av om den er rettmessig eller urettmessig) er det sentrale ved § 128 at gjerningspersonen ved sine trusler forsøker å påvirke tjenestemannen til urettmessig å utføre en tjenstehandling. I Ot.prp.nr.24 (1898-99) Ang. Udfærdigelse af en almindelig borgerlig Straffelov mv. heter det i merkningene til § 128 på side 25:

«Da denne Bestemmelse alene omfatter Forsøg paa ved Trusler eller Bestikkelser at fremkalde en uretmæssig Optræden af vedkommende offentlige Tjenestemand, vil Forholdet, hvor nogen ved Trusler søger opnaaet eller hindret en retmæssig Tjenstehandling, blive å bedømme som Forsøg paa Forbrydelse mod § 222.»

Denne forskjellen kan etter departementets syn ikke begrunnes med forskjeller i straffverdighet, og *videreføres ikke* i forslaget til ny straffelov. Å true en offentlig tjenestemann til å utføre tjenester gjerningsmannen i utgangspunktet har krav på, men som man av ulike grunner ikke kan få akkurat på det aktuelle tidspunktet, er også et

straffverdig anslag mot offentlig myndighetsutøving, og dette bør gjenspeiles i loven.”

91

Etter min vurdering er det altså innført enn lavere terskel for hva som skal regnes som trusler i den strl. § 155, og en tradisjonell definisjon av trusselbegrepet sammen med hensikten å hindre eller å søke å hindre en tjenestehandling er tilstrekkelig for å pådømme for overtredelse av strl. § 155 etter denne endringen. Videre sees det nærmere på trusselbegrepet.

#### 4.1 Definisjon

Begrepet er svært vidtfavnende og for avhandlingens del har jeg valgt å støtte meg på Auglend fremstilling av begrepet, dette fordi det nå er innsnevret hvilken personkrets som omfattes av begrepet offentlig tjenestemann. Der er særlig politiet trukket frem som en sentral arbeidsgruppe som skal ha et sterkt vern, og da Auglend har skrevet boken ”Politirett” anser jeg at dette vil være relevant i det henseende. I alle tilfeller har forarbeidene konstatert at ”Volds- og trusselbegrepet har samme rekkevidde som etter gjeldende rett.”<sup>92</sup>, slik at det også vil bli en del av avhandlingens definisjon hva som fremkommer derfra.

Så godt som alle trusler rammes av bestemmelsen, så fremt de på noen måte har påvirket tjenestehandlingen.<sup>93</sup> I forarbeidene til straffeloven av 1902 ble det fremmet at alle trusler blir ”erklært straffbare uanseet deres Art, hvad ingen nærmere begrunnelse krever.”<sup>94</sup> Matningsdal har i kommentar til straffeloven 1902 uttalt følgende: ”Truslen kan fremsettes både muntlig og skriftlig eller komme til uttrykk ved konkludent atferd. Det kreves ikke at den skal realiseres av den truende personlig. Forutsetningen er at den truende har innflytelse over den. Det kreves heller ikke at det ondet det trues

---

<sup>91</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) pkt. 9.3.4.

<sup>92</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) pkt. 12.2.4.

<sup>93</sup> Auglend (2004) s. 932.

<sup>94</sup> Udkast til Almindelig borgerlig Straffelov Del II – Motiver (1896) s. 152.

med, må ramme vedkommende tjenestemann personlig, jf. Kjerschow 1930 s. 363 og Bratholm/Matningsdal 1995 s. 157-158. Også trusler rettet mot ev. gisler omfattes.”<sup>95</sup>

Fra rettspraksis har finnes det avgjørelser som bekrefter dette sitatet. Angående muntlige trusler henvises det til Rt. 1990 s. 395. Dette med konkludent adferd finnes det et nokså fersk tilfelle av i rettspraksis, som også er et godt eksempel på hva som menes med dette begrepet. I dette tilfellet var det truet med å skyte polititjenestemennene og tiltalte hadde også løpt etter betjentene med skytevåpenet og et sverd.<sup>96</sup> Et annet eksempel der man har konkludent adferd, og forøvrig også en sentral dom i skillet mellom strl. 1902 §§ 127 og 128, finner man i Rt. 1983 s. 239. Her ble det viftet med en stokk for å forhindre pågripelse og spørsmålet i dommen var om dette var å anse som et forsøk på å treffe tjenestemannen da dette ville føre til dom etter strl. 1902 § 127 om det ville være å anse at det var overveiende sannsynlig at veivingen kunne føre til slag, eller om det var uttrykk for hva som ville skje dersom de kom nærmere tiltalte.

Slik adferd var også oppe i Rt. 1983 s 239, Rt. 1991 s. 17, Rt. 1995 s 521 og Rt. 1996 s. 40. I disse dommene var gjenstanden det ble truet med kniv eller planke. I halvparten av tilfellene ble det subsumert under strl. 1902 § 128 og i den andre halvparten under strl. 1902 § 127. Bakgrunnen for dette synes å være en sannsynlighetsvurdering av om trusselen ville kunne ha utartet seg som vold, og da regnet som forsøk på overtredelse av strl. 1902 § 127, eller om formålet var å fremskaffe en trussel som da skal subsummeres under strl. 1902 § 128. Med andre ord er det tale om en forsettsvurdering knyttet til dette spørsmålet. Dette skillet har i dag ikke lenger betydning for hvilket straffebud man dømmer etter da begge forhold uansett vil bli henført under strl. § 155, dette blir i dag snarere et spørsmål for straffeutmålingen.

Dette er også mer eller mindre den samme oppfatning som Matningsdal man finner hos Auglend som i tillegg har uttalt at det også kan fremmes trusler via tredjemann, som det finnes et ferskt eksempel på i rettspraksis.<sup>97</sup> Det er fra Auglends side heller ikke noen forskjell på om det trues med en aktiv eller passiv handling, ei heller om

---

<sup>95</sup> Note 1073 i kommentar til strl. 1902 av Magnus Matningsdal på Rettsdata Online.

<sup>96</sup> Rt. 2014 s. 745.

<sup>97</sup> Rt. 2015 s. 783.

trusselen er fremsatt lang tid i forveien eller betinget.<sup>98</sup> Et eksempel på en slik trussel Auglend bruker for å gjøre dette klart er: ”Om pågripelse av min sønn skulle bli aktuelt, vil jeg anmelde deg om du ikke avstår fra pågripelsen.”. Her ser man at det dreier seg om et tidsspenn som er udefinerbart, det kan inntreffe når som helst, og trusselen er betinget av at det blir utført en tjenestehandling.

Som det skal trekkes frem i pkt. 6 vil sammenslåingen av strl. 1902 §§ 127 og 128 føre til at skillet mellom trussel og vold, slik jeg ser det, ikke blir fullt så sentralt som tidligere. Dette går vi nærmere inn på der.

---

<sup>98</sup> Auglend (2004) 932.



## 5 Avsluttende bemerkninger

### 5.1 Konkurrensspørsmål

Temaet konkurrens har i strafferetten betydning for straffeutmålingen, og kan defineres som et sammenstøt av lovovertridelser. Bakgrunnen for at dette er sentralt i norsk rettspleie er at man ønsker en effektiv strafferettspleie. Det er ikke unormalt at en i en straffesak har begått flere lovovertridelser, og med hensyn til tiltalte er der mest hensiktsmessig og se alle overtridelsene under ett isteden for å kjøre prosess knyttet til hver og enkelt lovovertridelse. Dette er også videreført fra gammel straffelov til dagens strl. § 79 a. Det foreligger to former for konkurrens som er relevant i strafferetten, *realkonkurrens* og *idealkonkurrens*.

*Realkonkurrens* brukes om tilfeller der tiltalte har begått flere lovbrudd, det har for eksempel blitt begått en rekke tyverier innenfor en gitt tidsramme, dette omtales videre som likartet realkonkurrens fordi lovbruddene er av samme art de er alle brudd på en bestemmelse. Her kan det ofte bli problematisk å trekke skille mellom realkonkurrens og fortsatt forbrytelse. Videre ned i materien om dette faller utenfor oppgaven. I andre tilfeller kan man i ett gitt tidsrom begå flere ulikeartede lovbrudd, en tiltalt bryter seg inn i en leilighet hvor han påtreffer en kvinnelig beboer som han voldtar før han så ranner henne og selger tyvgodset videre. Her er det snakk om ulikeartet realkonkurrens fordi straffebudene er av forskjellig art.<sup>99</sup>

*Idealkonkurrens* foreligger dersom man i en og samme handling begår flere lovovertridelser. Dersom en far voldtar sin datter en gang, er det en handling som representerer flere lovovertridelser. For det første har han voldtatt og kan straffes etter strl. § 291, men han har også overtrådt strl. § 317 om incest. Kommer det videre frem at voldtekten skjedde da datteren var mindreårig er også strl. § 302 overtrådt. Dette representerer en ulikeartet idealkonkurrens fordi samme handling rammes av forskjellige straffebud. En likartet idealkonkurrens har man dersom man med samme handling be-

---

<sup>99</sup> Andenæs (2004) s. 365-366.

går flere overtredelser av samme straffebud, eksempelvis bomben som gikk av i regjeringskvartalet som drepte flere mennesker. Det var såkalt likartet idealkonkurens fordi handlingen representerte flere brudd på ett enkelt straffebud.<sup>100</sup>

Det var kort om hva som ligger i begrepet, nå over til relevansen knyttet til strl. § 155. Spørsmål om konkurrens er sjelden oppe i saker knyttet til strl. § 155 slik at det er ikke satt av mye plass til dette i avhandlingen. Dessuten faller mye av konkurrensproblematikken forsvinner i og med at strl. 1902 §§ 127 og 128 føyes sammen i en bestemmelse, slik at det ikke lenger vil være aktuelt å stille spørsmål til om disse to bestemmelsene kunne brukes i konkurrens. Til tross for dette er det som er verdt å merke seg knyttet til slike spørsmål i tilfeller der det eventuelt etter at en tjenestehandling er avsluttet blir utøvd vold mot en konkret tjenestemann og denne ønsker å anmelde for overtredelse av enkelte bestemmelser i straffelovens kapittel 25 Voldslovbrudd. Dette vil typisk være dersom det kan konstateres at lovbruddet i større grad kan sees på som et lovbrudd mot den enkelte isteden for den offentlige myndighet som strl. § 155 skal verne. Fra rettspraksis er det en dom, riktignok noe tvilsom, der det er bekreftet at strl. 1902 §§ 127 og 228 kunne anvendes i konkurrens.<sup>101</sup> Det antas derfor også at strl. § 155 vil kunne anvendes i konkurrens også nå, dersom situasjonen skulle tilsi det.

## 5.2 Straffeutmåling

Når det kommer til straffeutmåling er det rettspraksis etter 1902 loven som blir videreført. Endringen blir nå at i stedet for å ta stilling til hvilket straffebud som er brutt og konkurrens i forhold til strl. 1902 §§127 og 128, hører dette nå naturligvis under straffeutmålingsspørsmålet. Altså har man kommet med trusler og forsøkt å slå til en politimann vill dette karakteriseres som en skjerpande omstendighet i straffeutmålingen, og ikke lenger om man skal dømmes etter den ene eller den andre paragrafen eller begge to. Den strafferammen for vold eller trusler mot offentlig tjenestemann er bot eller fengsel inntil 3 år jf. strl. § 155 første ledd.

---

<sup>100</sup> Andenæs (2004) s. 369.

<sup>101</sup> Rt. 1971 s. 882.

Det helt klare utgangspunkt når det kommer til reaksjonstype er etter denne bestemmelsen ubetinget fengsel. Bakgrunnen for at hovedregelen om valg av reaksjonsform i dette tilfellet er ubetinget fengsel er begrunnet i allmennpreventive hensyn<sup>102</sup> og behovet for et sterkt vern av den offentlige myndighetsutøvelse.<sup>103</sup> Det er kun ”spesielle forhold som med tyngde taler for slik straff”<sup>104</sup> som samfunnsstraff eller betinget fengsel.<sup>105</sup> Slike spesielle forhold kan være som i Rt. 2011 s. 7 hvor gjerningsmannen var i en tilstand av bevisstløshet og utførte en handling som var atypisk for ham og den fremsto som panikkpreget forivrelse.

Også reelle hensyn kan spille en rolle i straffeutmåling, som der man kan påvise at samfunnsstraff vil ha en positiv virkning på tiltalte.<sup>106</sup> Eller at man ser at et fengselsopphold kan virke ødeleggende for tiltalte dersom det kan påvises at det foreligger en forbedring av tiltaltes sykdom eller livsførsel.<sup>107</sup> Den videre fremstillingen har sitt grunnlag i fremstillingen som er presentert i ”Strafferett – håndbok” 4.utgave av Finn Haugen og Jon Sverdrup Efstad der det er lagt til grunn at straffeloven av 2005 er innført.<sup>108</sup> Det poengteres også der at praksis etter straffeloven 1902 vil være retningsgivende ved straffeutmålingen etter strl. § 155.

For verbale trusler vil det normalt sett gis en straff på ubetinget fengsel i 15-30 dager. Dette er uttalt som gjeldende rett i Rt. 2008 s.401 som riktignok gjaldt overtredelse av strl. 1902 § 227. I teorien er dette satt som utgangspunkt for straffeutmåling også etter strl. § 155<sup>109</sup>. I denne saken dreide det seg om drapstrusler som i avsnitt 12 regnes som alvorlig trussel. Som det også er vektlagt i den her omtalte dommen er det ikke gitt at dette er sikker rett, for som all strafferett dreier det seg i de fleste tilfeller ikke om matematikk men enkelttilfeller som må bedømmes hver for seg. Et eksempel på

---

<sup>102</sup> Bla. Rt. 1991 s. 17.

<sup>103</sup> Rt. 2005 s. 728 avsnitt 12.

<sup>104</sup> Rt. 2011 s. 7 og Rt. 2012 s. 654.

<sup>105</sup> Strafferett – håndbok s. 166.

<sup>106</sup> Rt. 2010 s. 1114.

<sup>107</sup> LB-2014-7538.

<sup>108</sup> Strafferett – håndbok 4.utg 2015.

<sup>109</sup> Strafferett – håndbok s. 166.

den nedre fengselsstraffen finner man i LB-2013-168734 hvor tiltalte over to dager hadde truet en ansatt i forvaltningen med å ”lage et helvete” og det ble nevnt at Anders Behring Breiviks handlinger kunne være et eksempel på hvordan det ville gå dersom han ikke fikk støtten han søkte om. Utfallet ble ubetinget fengsel i 18 dager hvor det ble angitt som skjerpende at det ble referert til 22.juli saken og at truslene hadde fremkommet over flere dager, således antas det at det skal noe mer til enn ett enkelt utsagn sagt i affekt. Et slikt tilfelle vil muligens rammes av mildere straffereaksjoner eller lavere fengselsstraff.

Eksempler fra det øvre sjiktet, 30 dagers ubetinget fengsel, finner man blant annet i LB-2013-13618 som omhandlet flere forholdt, overtredelsen av strl. 1902 § 128 var isolert sett vurdert som ett forhold som ville ført til 30 dagers ubetinget fengsel. Utover dette straffenivået krever særdeles skjerpende omstendigheter hvilket var tilfellet i Rt. 2005 s. 1067. Det var i dette tilfellet fra forsvarer anført at det ordinære straffenivået etter rettspraksis og forarbeider var 15-30 dagers ubetinget fengsel for alvorlige trusler. Høyesterett satte derimot straffen der til 90 dagers ubetinget fengselsstraff på bakgrunn av at ”...straffen kan iallfall bli vesentlig strengere når trusselen følges opp med en ny forbrytelse mot den truede person eller det truede miljø kort tid etterpå.”. Her forelå det med andre ord skjerpende omstendigheter som i dette tilfellet førte til enn strengere straff en ordinært. Senere i dommen ble det samtidig presisert at denne saken ville være ”...særlig egnet til å være retningsgivende for straffutmåling ved trusler i sin alminnelighet.”. Som i de fleste saker kan det også spille en rolle dersom saksbehandlingstiden er for lang.<sup>110</sup>

Når det kommer til det som etter § 155 karakteriseres som vold må man ta stilling til handlingens styrke og eventuell skade på offentlig tjenestemann. Eskeland uttalte i sin bok ”Strafferett” følgende om forløperen til strl. § 155:

*Anvender man bare § 127 skal det ved straffutmålingen tas stilling til hvor kraftig volden var.*<sup>111</sup>

---

<sup>110</sup> LB-2013-94777.

<sup>111</sup> Eskeland strafferett side 250.

Man kan derfor trygt konstatere at dette er tilfelle. Hovedregelen er fremdeles ubetinget fengsel slik at også her skal det særegne forhold til dersom straffereaksjonen skal bli en annen. Her må også domstolen ta hensyn til hva som ligger i begrepet vold mot offentlig tjenestemann, hvilket er redegjort for under punkt 3.

Dersom en blir utsatt for vold av ikke fullt så alvorlig karakter uten skadefølger ender straffen normalt sett på ubetinget fengsel på mellom 21 og 30 dager. Dette ser man blant annet i Rt. 2005 s. 728 der voldshandlingen utartet seg i form av bitt fra tiltalte, det ble anført fra forsvarer at dette var en såpass mild voldshandling at samfunnsstraff burde vurderes, men som det har vært inne på tidligere under dette punkt står allmennpreventive hensyn sterkt i straffeutmålingen etter strl. § 155. Straffen ble derfor stående slik lagmannsretten hadde satt den, til 21 dagers ubetinget fengsel. Utover dette kreves det skjerpene omstendigheter slik som i Rt. 2001 s. 992 hvor tiltalte hadde en lag strafferegistret fortid og var tung narkoman. Da politibetjenten forsøkte å ta en revolver, som forøvrig var plombert uten at polititjenestemannen kunne vite det, ut av hendene på tiltalte, svarte tiltalte med å gi et kraftig og langvarig bitt. Dette var meget smertefullt og etterlot seg et arr som ble forutsett behandlet med hudtransplantasjon, tillegg viste det seg at tiltalte hadde hepatitt C. Polititjenestemannen måtte derfor ta forholdsregler i 6 måneder før det ble avkreftet at han hadde blitt smittet. I dette tilfellet dreide det seg om flere tiltalepunkter og reststraff for 50 dager, men endte opp med 1 års ubetinget fengsel. Av formildende forhold gjelder også for voldshandlinger lang saksbehandlingstid og beviselig god fremgang som vil bli ødelagt av ett fengselsopphold.

Om straffeutmålingen etter denne bestemmelsen vil det bli spennende og følge utviklingen videre, innledningsvis ble det konstatert at det kan reageres med fengsel inn til tre år hvilket er langt fra det man ser i rettspraksis som ordinær straffereaksjon. Det som er hovedregelen er at det skal reageres med ubetinget fengselsstraff, med mindre særegne forhold tilsier noe annet.

## 6 Avslutning

Ved ikrafttreddelsen av den nye straffeloven er det en del endringer, flesteparten av endringene er basert på en modernisering og forenkling av språket, sørge for en mer oversiktlig og lett tilgjengelig fremstilling samt en totalvurdering av hva som i dagens samfunn fremstår som straffverdig contra det som fremkommer i strl. 1902.<sup>112</sup> Dette gjelder selvsagt også for strl. § 155 som er avhandlingens hovedfokus.

I avhandlingen har det i stor grad vært fokusert på hva som ligger i begrepet vold, dette er fordi det er en sentral del av det man i strafferetten omtaler som det objektive gjerningsinnhold. En av endringene fra tidligere straffelov til nye § 155 er at trusselbestemmelsen også er tatt med. En konsekvens av dette vil nok utarte seg slik at spørsmål om en konkret handling er en trussel eller en voldshandling blir en del av straffeutmålingen, ikke lenger et spørsmål om hvilken bestemmelse lovbruddet skal subsumeres under. Hva som ligger i begrepene er også en videreføring av den tids gjeldende rett, slik at rettspraksis knyttet til det objektive gjerningsinnholdet i paragrafen videreføres.<sup>113</sup>

Den største endringen finner man dog i at det er vektlagt fra kommisjonens side at vernet til den offentlige myndighetsutøvelsen er ytterligere styrket i form av presiseringen av uttrykket offentlig tjenestemann. Utgangspunktet for å kunne definere en person som offentlig tjenestemann er at dette er "...personer som utøver offentlig myndighet på vegne av stat eller kommune, eller som har slik kompetanse i kraft av sin stilling. Utenfor faller offentlig ansatte som ikke har noen slik myndighet."<sup>114</sup> som igjen bygger på Kjerschow: Straffeloven s. 319<sup>115</sup>. Nå er det klart uttalt i lov og forarbeider hvem som er vernet etter bestemmelsen og således må de kunne antydes at dette er mer forutsigbart for borgerne og representerer således en styrking av rettsikkerheten. Et eksempel brukt i forarbeidene for å vise at det var behov for en presisering av dette begrepet er at en bussjåfør som er ansatt direkte i stat eller kommune, tidligere

---

<sup>112</sup> NOU 2002:4 pkt. 2.1.

<sup>113</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) på side 329.

<sup>114</sup> Ot.prp.nr.8 (2007-2008) på side 330.

<sup>115</sup> Jf. Rt. 1983 s. 868.

ble betraktet som offentlige tjenestemenn, mens en bussjåfør som er ansatt i et privat selskap ikke ville nyte særlig vern.<sup>116</sup> Noen av de yrkesgruppene som tidligere var vernet av strl. 1902 §§ 127 og 128 har fremdeles vern, riktignok etter andre bestemmelser, enten ved det samme strafferettslige vernet som andre personer eller det ytterligere vernet etter strl. § 286.<sup>117</sup>

Etter en samlet vurdering vurderes det som at rettstilstanden er om ikke forenklet så iallfall mer tydeliggjorte for borgerne enn tidligere. Forenklingen ligger i at det isteden for å bruke tid på for eksempel å definere om forholdet dreier seg om en volds- eller trusselhandling, blir dette nå ett spørsmål under straffeutmålingen. I tillegg må det sees som en forenkling at det nå foreligger en legaldefinisjon av begrepet offentlig tjenestemann, selv om denne definisjonen kan sees på som en videreføring av gjeldende rett. Man ser eksempelvis at en lignende definisjon som den som nå er gjeldende fremkommer i Rt. 1983 s. 868. Så denne presiseringen av offentlig tjenestemann kan man også se på som en lovfesting av gjeldende rett. Uansett er det av såpass sentral karakter at en lovfesting er på sin plass.

Innledningsvis ble det også løftet frem statistikk som viste at antall anmeldelser av vold mot offentlig tjenestemann har økt kraftig de siste årene. Om dette tallet representerer en faktisk økning av denne type forbrytelse, vites ikke. Dersom det skulle utledes noe omkring denne drastiske økningen basert på opplysningene som er fremkommet i oppgaven kan dette muligens være en konsekvens av den stadig utvidende tolkningen av voldsbegrepet. Det man med sikkerhet kan konstatere utfra de legislative hensynene bak strl. § 155 er at lovgiver ønsker å styrke vernet for den offentlige myndighetsutøvelse. Ser man disse to momentene i sammenheng vil det være en naturlig utvikling at det en periode vil være en økning av anmeldelser for å markere i befolkningen hvor grensen ligger.

---

<sup>116</sup> NOU 2002:4 § 19-1.

<sup>117</sup> Matningsdal (2015) s. 113.

## **7 Kilder**

### **7.1 Lover og instrukser**

1814 Kongeriget Norges Grundlov av 17.mai 1814

1902 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) av 22.mai 1902 nr.10 (strl.)

1967 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven) av 10. Februar 1967

1981 Lov om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven) av 22.mai nr.25

1991 Lov om ekteskap (Ekteskapsloven) av 4.juli 1991 nr. 47

1995 Lov om politiet (Politi-loven) av 4.august 1995 nr.53

2005 Lov om straff (Straffeloven) av 20.mai 2005 nr.28

1990 Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruksen) av 22.juni 1990 nr.3963

### **7.2 Forarbeider**

Udkast til Almindelig borgerlig straffelov Del II motiv (1896)

Ot.prp.nr.24 (1898-99)

NOU 2002:4

Ot.prp.nr.90 (2003-2004)

NOU 2004:2

Ot.prp.nr.8 (2007-2008)

### **7.3 Rettspraksis**

Rt. 1922 s.73

Rt. 1929 s. 84

Rt. 1930 s. 1312



Rt. 1938 s. 823  
Rt. 1953 s. 1204  
Rt. 1963 s. 449  
Rt. 1970 s. 1045  
Rt. 1971 s. 882  
Rt. 1973 s. 1451  
Rt. 1979 s. 760  
Rt. 1982 s. 615  
Rt. 1983 s. 239  
Rt. 1983 s. 652  
Rt. 1983 s. 868  
Rt. 1983 s. 1449  
Rt. 1984 s. 189  
Rt. 1984 s. 686  
Rt. 1986 s. 393  
Rt. 1986 s. 866  
Rt. 1987 s. 844  
Rt. 1987 s. 1163  
Rt. 1987 s. 1384  
Rt. 1987 s. 1513  
Rt. 1989 s. 979  
Rt. 1989 s. 1088  
Rt. 1990 s. 395  
Rt. 1991 s. 17  
Rt. 1991 s. 1475  
Rt. 1992 s. 921  
Rt. 1993 s. 927  
Rt. 1994 s. 1678  
Rt. 1995 s. 521  
Rt. 1996 s. 40  
Rt. 1999 s. 240  
Rt. 2001 s. 992  
Rt. 2004 s. 291  
Rt. 2004 s. 1464  
Rt. 2005 s. 728  
Rt. 2005 s. 1067  
Rt. 2008 s. 193  
Rt. 2008 s. 401  
Rt. 2008 s. 788

Rt. 2010 s. 1114  
Rt. 2011 s. 7  
Rt. 2012 s. 654  
Rt. 2014 s. 745  
Rt. 2015 s. 783

LB-1997-1296  
RG-2000-1316  
LG-2002-1241  
LB-2013-13618  
LB-2013-94777  
LB-2013-168734  
LB-2014-7538  
LB-2015-84042

#### **7.4 Litteratur**

Andenæs, Johs., *Alminnelig strafferett, 5.utg., Oslo 2004*

Andenæs, Johs., *Spesiell strafferett og formuesforbrytelsene 2008, Oslo 2008*

Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett, 1 utg., Bergen/Sarpsborg 1998*

Auglend, Mæland og Røsandhaug, *Politirett, 2 utg., Bergen/Sarpsborg 2004*

Bratholm/Matningsdal, *Straffeloven kommentarutgave, Del II, Oslo 1995*

Eskeland, *Strafferett, 2 utg., Oslo 2006*

Fodstad, Jon, *Vold mot offentlig tjenestemann: Politiembetsmennenes, blad ,årg. 59 (1984), nr.5*

Hagerup, Fr., *Strafferettens almindelige del, Kristiania 1911*

Haugen og Efjestad, *Strafferett – håndbok, 4 utg., Oslo 2015*

Husabø, *Strafferettens periferi, Bergen 1999*

Kjerschow, Peder, *Straffeloven med kommentar og tillegg, Oslo 1930*

Matningsdal, *Kommentar til straffeloven på Gyldendal rettsdata*

Matningsdal, *Nytt i ny straffelov, Oslo 2015*

Skeie, *Den norske strafferett bind II, 2 utg., Oslo 1946*

Tønnesen, *Politirett, hefte 2 av 4, Bergen 1978-1979*

## **7.5 Artikler**

<http://www.nrk.no/sognogfjordane/domd-for-vald-mot-ambulansemedarbeidar-1.12591458>

<http://ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/lovbrudda/aar/2015-04-15?fane=tabell&sort=nummer&tabell=224255>